

Janez Pavel II.

•

ROŽNI VENEC
DEVICE MARIJE

•

Cerkveni dokumenti

98

Janez Pavel II.

**Apostolsko pismo
ROŽNI VENEC
DEVICE MARIJE**

Družina
Ljubljana
2002

CERKVENI DOKUMENTI 98

Janez Pavel II., Apostolsko pismo ROŽNI VENEC DEVICE MARIJE.
Naslov izvirnika: Giovanni Paolo II, ROSARIUM VIRGINIS MARIAE, Città del Vaticano 2002. Prevod: Marija Zupančič. Redakcija in lektoriranje: Anton Strle. Oprema: Lucijan Bratuš.

Zbirko CERKVENI DOKUMENTI izdaja Družina, d. o. o. Urednik: Rafko Valenčič. Uredništvo: Trubarjeva 80, 1000 Ljubljana. Uprava: Družina, d. o. o., Krekov trg 1, 1000 Ljubljana, SLO. Za založbo: dr. Janez Gril.

Tisk: Tiskarna Ljubljana, d. d., decembra 2002.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

248.159.4

JOANNES Paulus II, papež

Apostolsko pismo Rožni venec Device Marije / Janez Pavel II. ;
[prevod Marija Zupančič]. - Ljubljana : Družina, 2002. - (Cerkveni dokumenti, ISSN 1318-1262 ; 98)

Prevod dela: Rosarium Virginis Mariae

ISBN 961-222-432-3

I. Janez Pavel II, papež glej Joannes Paulus II, papež
121325824

ROŽNI VENEC – MOLITEV V SRCU KRŠČANSKEGA ŽIVLJENJA

SPREMNA BESEDA

Raziskovalci še niso do kraja dognali, kdaj je v zahodni Cerkvi nastala molitev rožnega venca. Ni še pojasnjeno, ali jo je vpeljal ustanovitelj dominikancev, sv. Dominik iz Španije, ali kartuzijanski menih Dominik iz Prusije.

Zdi se mi lepo, da je to molitev, v kateri se s srcem in čustvom zbrano mudimo v preprostosti in tihoti, iznašel človek z imenom Dominik (kar pomeni »Gospodov«). Kako lepo je, da je to molitev hvaležno in z veseljem sprejelo celotno katoliško krščanstvo. Ali ni »ves Gospodov in Marijin« (totus tuus) tudi naš papež Janez Pavel II., ki nam je zdaj podaril še svetli rožni venec?

Naši predniki so bili glede izvora rožnega venca mnenja, ki je vredno upoštevanja. Njihovo mnenje presega vse, kar more ugotoviti zgodovinsko raziskovanje. Kardinal Joseph Ratzinger je v svoji pridigi v Münchnu leta 1984 o rožnem vencu kot molitvi srca na Zahodu razvijal naslednje misli, ki jih tu povzemam. Dovolj je, pravi kardinal Ratzinger, da pogledamo na številne baročne oltarje in podobe, ki ponazarjajo rožni venec, in videli bomo, kaj so naši predniki o tem mislili: zanje je rožni venec molitev, ki presega časovne in narodne meje, molitev, ki je ni sestavil človek za pisalno mizo. Ta čudovita molitev prihaja iz takšne globine in višine, ki presega običajne meje. Če zremo te podobe, uvidimo njihovo mnenje. Pravijo, da je sama Božja Mati položila rožni venec v roko Dominiku. Zato mu ni bilo treba te prelepe molitve iznajti, ampak jo samo posredovati

naprej. Mislim, da so imeli naši predniki prav, ko so tako mislili in tudi tako upodabljali svoje prepričanje.

Kaj pravzaprav delamo ob tej molitvi? Izgovarjamo besede, zapovrstjo dodajamo besede, od katerih izhaja prva polovica po poročilu evangelista Luka od angela: »Zdrava, milosti polna, Gospod je s teboj. Blagoslovljena si med ženami!« To je seveda spet beseda preroka iz Stare zaveze, namenjena sprva Izraelu, pa jo angel nekako poveže skupaj in jo položi v roke Mariji. K temu dodajamo besedo, ki jo je ob Marijinem obiskanju izrekla Elizabeta, vsa prevzeta od Svetega Duha, kakor pravi evangelist. To pomeni: v tej molitvi izgovarjamo besede angela, besede Svetega Duha, besede, ki jih nikakor niso izumili ljudje, besede, v katerih je zbrana celotna Izraelova zgodovina, zgodovina Boga z ljudmi. Novo pri rožnem vencu je dejansko samo to, da se pri teh besedah zadržujemo, da jih ponavljamo, kajti velike stvari s ponavljanjem nikoli ne postanejo dolgočasne.

Samo nepomembne stvari potrebujejo spremembe za popestritev in jih je treba hitro nadomestiti s čim drugim. Kar je res veliko, postaja s ponavljanjem vedno večje. Pri tem pa tudi mi sami postajamo bogatejši in svobodnejši; v tej čudoviti molitvi se umirimo, ko stopamo v to velikost, ki nas sprejema vase. Ko se zadržujemo v takšnem premišljevanju, zremo skoz te besede kakor skoz okno na življenje Jezusa Kristusa, ne le zremo, ampak postajamo njegovi sodobniki. Jezus postaja naš sodobnik; skupaj z njim hodimo in on hodi z nami; njegova življenjska pot postaja naša in naša pot postaja njegova. Zato smemo zares reči: tega ni iznašla pastoralna pametnost; ta molitev je mogla vznikniti samo iz srca, ki se je v globini dotaknilo Gospodove skrivnosti in njegove ljubezni do svoje Matere. Molitev rožnega venca je prišla od Marije same. Morda so naše današnje pastoralne iznajdbe tako kratkotrajne zato, ker si mi sami hočemo preveč izmisliti, pa nimamo več tiste preprostosti srca, ki gre v globino in pusti, da se ga dotakne tisto, kar je večje kakor mi. Prav zato

tudi nam ta molitev govori, kaj spet potrebujemo: Vzemimo si čas, potem bomo spet imeli čas, da bomo znali v tihoti prisluhniti, ponavljati, se umiriti in ustaviti; tako bomo postali bogatejši in trdnejši. Potem ne bo več potrebno, da nas menjajoče se spremembe trgajo sem ter tja.

Papež je najbolj domiseln božji mož, zatrjuje kölnski kardinal Joachim Meisner. Ob svoji 24. obletnici izvolitve na Petrov sedež, 16. oktobra 2002, je papež razglasil leto svetega rožnega venca, ki bo trajalo do njegovega srebrnega papeškega jubileja, do 16. oktobra 2003. Sveti oče nam je podaril sijajno apostolsko pismo o rožnem vencu, ob katerem takoj uvidimo, da ga ni napisal teoretik za pisalno mizo, ampak – kakor papež sam pripominja – človek, ki mu je rožni venec od otroštva dalje najljubša molitev.

Papež svoj osebni odnos do te častitljive molitve takole opisuje: »Že od mojih otroških in mladostnih let je ta molitev zavzemala odločilno mesto v mojem duhovnem življenju ... Rožni venec me je spremljal v trenutkih veselja in preizkušnje. Mnogo skrbi sem položil v to molitev in v njem vedno prejel okrepčilo in tolažbo. Pred štiriindvajsetimi leti, 29. oktobra 1978, točno dva tedna po svoji izvolitvi na Petrov sedež, sem tako rekoč odprl svoje srce, in dejal: 'Rožni venec je moja najljubša molitev. Je čudovita molitev, čudovita v svoji preprostosti in globini... Hkrati more naše srce vključiti v zaporedje skrivnosti rožnega venca vse dogodke, ki sestavljajo življenje posameznika, družine, naroda, Cerkve in človeštva; osebne izkušnje in doživetja bližnjega, posebej tistih ljudi, ki so nam najbližji, ki so nam pri srcu. Tako v preprosti molitvi rožnega venca utripa ritem človeškega življenja'«.

Zdaj je pred nami slovenski prevod apostolskega pisma Rožni venec device Marije. Papeževo apostolsko pismo ima poleg uvodnih pojasnil in sklepnih misli tri osrednja poglavja. V prvem nas spodbuja, naj gledamo na Kri-

stusa skupaj z Marijo. V drugem pokaže, da so Kristusove skrivnosti hkrati skrivnosti njegove Matere. Rožni venec je »kratek povzetek vsega evangelija«. Prav zato dose danjim trem delom rožnega venca dodaja še četrtega, ki vsebuje »skrivnosti luči«, tiste luči, ki je Kristus sam. Imenovati ga moremo »svetli del« rožnega venca. V tem delu postavlja pred naše oči posebno pomembne dogodke iz Jezusovega javnega delovanja: njegov krst v Jordanu, njegovo razodetje na svatbi v Kani, njegovo oznanjevanje božjega kraljestva, njegovo spremenjenje na gori in postavitev evharistije. Tretje poglavje apostolskega pisma ima naslov: »Zame je življenje Kristus«. V sklepnem delu papež goreče vabi vse vernike, naj rožni venec z zaupanjem jemljejo v roke: »Odkrijte rožni venec v luči Svetega pisma, v soglasju z obhajanjem bogoslužja in v okoliščinah vsakdanjega življenja.«

Če preidemo od Jezusovega otroštva in skritega življenja v Nazaretu k njegovemu javnemu delovanju, nas premišljevanje vodi k tistim skrivnostim, ki jih moremo na poseben način imenovati »skrivnosti luči« (*mysteria lucis*), ki je Kristus. V tej pomenski povezavi moremo govoriti tudi o razsvetljenju. Zakrament krsta se že od nekdaj imenuje »razsvetljenje« (*gr. photismos, lat. illuminatio*). Kristjani smo »otroci luči«, zatrjuje apostol. Kristus je luč od luči: »Prava luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, je prihajala na svet« (*Jn 1,9*). Kako ne bi ob tem milostnem obiskanju zaslišali besed apostola Pavla, ki kliče: »Vzdrami se, kateri spiš, in vstani od mrtvih in razsvetlil te bo Kristus« (*Ef 5,14*). – Ob tem je primerno spregovoriti še o poimenovanju novega dela rožnega venca. Apostolsko pismo večinoma uprablja izraz »svetle skrivnosti« (*ital. »misteri luminosi«, nem. »lichtreiche Geheimnisse«*), le izjemoma »skrivnosti luči« (*lat. »mysteria lucis«, ital. »misteri della luce«, nem. »Geheimnisse des Lichtes«*). Slovenski prevod dosledno upošteva omerjeno poimenovanje. Zdi se, da je izbira natančno premišljena: luč je kot svetilka izvir in oddajnik svetlobe. V fiziki je to povsem jasno. Ali se ne glasi prva beseda iz

Stvarnikovih ust: »Bodi svetloba!« (1 Mz 1,3)? Vrhu tega obstaja tudi resna zadrega, ker v slovenščini za besedo »luč« sploh nimamo pridevnika. (Kako naj sicer rečemo »svetlemu« delu rožnega venca?) In končno: beseda »lux«, »luce«, »Licht«, »light« pomeni prvotno »svetloba« in šele nato »luč«. – Končno imamo Slovenci že od nekdaj uveljavljeno pravico, da rožnovenske skrivnosti poimenujemo po naše (ne po svoje): medtem ko drugi narodi rečejo: »mysteria dolorosa«, »schmerzhaftes Geheimnisse«, mi po naše rečemo: »žalostni del rožnega venca« in ne »boleče ali trpeče skrivnosti«. Mislim, da je zdaj povsem logično in utemeljeno takole poimenovati štiri dele rožnega venca: veseli, svetli, žalostni in častitljivi del rožnega venca. Pričakovati je, da bodo umetniki besede našli ustrezne verze za »svetli del« in da jih bodo skladatelji uglasbili za ljudsko pobožnost. – Potrudimo se, da bo čim več ljudi našlo ta dragoceni zaklad!

* * *

Kristusova skrivnost je v celoti svetloba. On je »luč sveta« (Jn 8,12). Ta razsežnost pride do izraza zlasti v letih njegovega javnega delovanja, ko oznanja evangelij o božjem kraljestvu in kliče k spreobrnitvi. Dosedanja oblika molitve rožnega venca teh razsežnosti ne upošteva, saj od Jezusovega otroštva preide kar na trpljenje. Papež želi krščanskemu občestvu pokazati pet pomenljivih trenutkov tega Jezusovega življenjskega obdobja. Ikone vzhodne Cerkve te dogodke veličastno upodabljajo; ti dogodki sestavljajo glavne praznike cerkvenega leta. Vsaka od petih skrivnosti je razodetje božjega kraljestva, ki se je v osebi Jezusa Kristusa že približalo. Po besedi Origena, velikega razlagalca Svetega pisma, je Kristus posebjeno božje kraljestvo, autobasilea: Kristus sam je božje kraljestvo v osebi. Papež Janez Pavel II. je predlagal, da dosedanji molitvi rožnega venca dodamo pet tako imenovanih »svetlih« skrivnosti. On sam teh dodatkov ni izrazil v

podrobnosti, ampak jih je le navedel. Skrivnosti svetlobe so: 1. Jezusov krst v Jordanu, 2. njegovo razodetje na svatbi v Kani, 3. njegovo oznanjevanje božjega kraljestva in klic k spreobrnjenju, 4. njegovo spremenjenje na gori in končno 5. postavitve evharistije, kot zakramentalni izraz velikonočne skrivnosti. Papež je poudaril, da hoče s temi spremembami prebuditi in obnoviti zanimanje za krščansko duhovnost, ki je že nekdaj rada premišljevala skrivnosti Jezusovega življenja. S tem je bila ta častitljiva katoliška molitev k Materi Božji, ki jo je potrdil papež Pij V. leta 1569, zdaj prvič dopolnjena.

Kako naj molimo »svetli del« rožnega venca? V posameznih desetkah dodajmo vzklik: 1. Jezus, ki je bil krščen v Jordanu, 2. Jezus, ki je v Kani naredil prvi čudež, 3. Jezus, ki je oznanjal božje kraljestvo in klical k spreobrnjenju, 4. Jezus, ki je na gori razodel svoje veličastvo, 5. Jezus, ki je postavil evharistijo.

Rožni venec lahko molimo vsak dan. Mnogi to hvalevredno delajo. Bogoslužno leto in različni dogodki v življenju kar sami po sebi dajejo prednost tem ali onim skrivnostim rožnega venca. Po uveljavljeni praksi sta ponedeljek in četrtek posvečena veselim skrivnostim, torek in petek žalostnim ter sreda, sobota in nedelja častitljivim skrivnostim. Kje naj bodo uvrščene »svetle skrivnosti«? Glede na to, da se častitljive skrivnosti kar zapovrstjo ponavljajo v soboto in nedeljo in da je sobota že od nekdaj posvečena Marijinemu spominu, se zdi papežu smiselno, da veseli del s četrтка prenesemo na soboto. Tako ostane četrtek prost za premišljevanje svetlih skrivnosti.

Premišljevanje skrivnosti rožnega venca je tako rekoč marijanska krona omenjenega apostolskega pisma. Papež nas spodbuja, da bi v občestvu in šoli preblazene Jezusove Matere zrli na Kristusovo obličje. Moliti rožni venec je premišljevanje Kristusovega obličja skupaj z Marijo. Papež nas vabi, naj v letu rožnega venca v raznih krščanskih občestvih posebej cenimo in gojimo to molitev. Da bi poživitvi molitve rožnega venca dal večji poudarek,

papež priporoča zlasti dve stvari: potrebo, da roteče prosimo Boga za dar miru in nujnost, da zavzeto molimo za družino, osnovno celico družbe, ki ji vedno bolj grozijo razkrojevalne moči na ideološki ali praktični ravni.

Najpomembnejši razlog za ponovno odkritje in poživitev molitve rožnega venca je poklicanost vseh k svetosti. »Potrebujemo krščanstvo, ki se bo odlikovalo predvsem po umetnosti molitve«. Krščanska občestva naj postanejo »pristine šole molitve« v novem tisočletju.

Vse tri novosti: leto rožnega venca, apostolsko pismo in »skrivnosti svetlobe« so izredno pomembne. Če primerjamo te novosti z drugimi papeževimi dokumenti in zlasti z njegovimi okrožnicami, lahko vidimo, kako globoko je vse papeževo učenje in oznanjevanje zakoreninjeno v samih temeljih razodetja in vere Cerkve. Rožni venec nikakor ni obrobna molitev, ni zasebna kapela, ampak je organsko vgrajena v veliko katedralo krščanske vere. Središče naše vere je Kristus, človekov odrešenik. Marija ga ne zakriva, marveč vodi k njemu. Pomenljivo je, da prvim trem papeževim okrožnicam, ki so posvečene sveti Trojici, sledi okrožnica o Odrešenikovi materi. V to značilno zaporedje se zdaj smiselno vključuje tudi apostolsko pismo o rožnem vencu. Marijino bistvo in delovanje je posredovanje, sredništvo med Bogom in svetom, med Kristusom in Cerkvijo, med Duhom in mesom, med obema cerkvenima načinoma krščanskega življenja, med svetom svetih in svetom grešnikov. Marija stoji na vseh križiščih, da bi kazala pot. Molitev k posredovalki, srednici vseh milosti pa je smiselna le, če ima tisto, kar naj bo posredovano, svoje mesto v vidnem področju molivca: odrešenje sveta po Kristusu, Božjem Sinu, našem Gospodu, ki nam ga podarja Oče in ki skupaj z Očetom izliva v naša srca Svetega Duha.

Sveti oče Janez Pavel II. sklepa svoje apostolsko pismo z željo, da bi molitev rožnega venca ponovno odkrili kot dragocen zaklad, kot blago verigo, ki nas priklepa na Boga, kot mogočno molitev za mir in za družine. Namen te

prelepe molitve je, da bi ob Marijini roki hodili po Jezusovih stopinjah. To je bistvo rožnega venca.

Prisluhnimo besedam svetega očeta, ki jih je izrekel pri splošni avdienci 16. oktobra 2002: »Ob današnji obletnici svoje izvolitve ponovno izročam vse zadeve Cerkve in človeštva Marijini priprošnji. Kot dobra mati prinaša naše prošnje Kristusu Odrešeniku. Marija nas spremlja na poti k cilju našega življenja.

Pri molitvi rožnega venca se nam razkriva Kristusovo obličje. Tako spoznavamo božji odrešenjski načrt. Zato vas vabim, da skupaj z menoj obhajate zdaj začeto 25. leto mojega papeževanja kot 'leto rožnega venca«. Da bi razprostranili to molitev, jo je mogoče dopolniti s petimi desetkami: to so svetle skrivnosti, v katerih premišljujemo Jezusovo javno delovanje. Naj nam pomagajo, da bomo v hoji za Kristusom postajali bolj popolni«.

V zgodovini velikih jubilejev je veljal običaj, da je svetemu letu sledilo Mariji posvečeno leto, da bi prejete milosti po njeni priprošnji obrodile več sadov. Prav tako ima pet novih skrivnosti rožnega venca namen razširiti obzorje te bogate molitve in naše življenje vedno bolj upodabljati po Gospodu Jezusu.

* * *

Papež Janez Pavel II. nam je torej dal veliko priložnost, da se z očmi Matere Božje premišljevaje in proseč poglobljamo v skrivnosti Jezusovega življenja. To naj ne bi bilo le papeževo vabilo, marveč odgovor na preroški klic, katerega pomenijo v zadnjem času zasebna razodetja, zlasti v Lurdu in Fatimi, pa tudi delovanje velikih svetnikov. V času druge svetovne vojne je Romano Guardini posvetil svoji rodni materi drobno knjižico »Der Rosenkranz Unserer Lieben Frau« (Würzburg 1940, ponatis 1988), ki bo po pobudi svetega očeta zagotovo zbudila novo pozornost. Začne se s pomenljivimi besedami: »Hudo dogajanje označuje naš čas in prizadeva vsakogar. Lastna usoda in uso-

da ljudi, ki so nam blizu, zlasti pa vsesplošna usoda prizadeva duha in srce.« Rožni venec je tako rekoč »vojna molitev«, ne samo za vojaško obrambo zoper turške navelle ob izteku srednjega veka, marveč za mnoge neznane in tolažbo iščoče vojake, pa tudi za civiliste v strašnih bitkah vojn 20. stoletja. Tudi premnogi slovenski fantje in možje so kot mučenci s to molitvijo šli v svoj poslednji boj, ultimatum certamen. Zanje je veljalo, kar je zapisal apostol Pavel: »Dober boj sem dobojeval, tek dokončal, vero ohranil. Odslej mi je pripravljena krona pravice, ki mi jo bo dal Gospod, pravični sodnik« (2 Tim 4,7s). – Še danes obstaja navada, da mrtvemu, ki leži na mrtvaškem odru okrog rok ovijejo rožni venec kot znamenje vere in upanja v večno življenje. Kako tolažilno zagotovilo, da Marija prosi za nas zdaj in ob naši smrtni uri.

Dodajmo še ekumenski vidik. Z molitvijo rožnega venca – imenovanega tudi »Jezusova molitev Zahoda« – povezano poudarjanje marijanskosti zbuja po koncilu tudi pri katoličanih večkrat nerazumevanje in odpor. Pozabljam resnico, ki jo je z dobrim občutkom izrazil veliki protestantski teolog Karl Barth, da je namreč »katoliška mariologija povezana z vso drugo katoliško teologijo« (KD I, 2, 157). V ekumenskem oziru je razveseljiv odziv evangeličanskega župnika iz Potsdama v Berlinu Wolfganga Heringa, ki izpove, kaj njemu osebno pomeni rožni venec: »Pri molitvi se mi zdaj ni treba stalno izmišljati, kaj naj povem Bogu. Zdaj morem biti zares v globokem miru pred Bogom. Zdaj se smem zadrževati ob njegovem prestolu, ob robu njegovega oblačila. V mislih mi ni treba pretehtavati tega ali onega problema v svetu – tako da sem s svojimi mislimi že spet raztresen –, ampak sem ves pri Bogu. Rožni venec mi pomaga, da Bogu v molitvi lahko rečem: Ti.« – Kako lepo pričevanje iz protestantskih vrst! Kaj bomo rekli šele o vzhodnem krščanstvu, ki nadvse ceni tako imenovano »Jezusovo molitev« ali »molitev srca«, ki je po metodi meditativnega ponavljanja dokaj sorodna z rožnim vencem? – Molitev rožnega venca, ki se morda samo na začetku

dozdeva monotona, ustvarja vedno znova prehod od ustne k premišljevalni molitvi, je dejala Adrienne von Speyr, mistikirja 20. stoletja.

Papež Janez Pavel II. je z uvedbo novih skrivnosti svetlobe dal nezamenljiv in neizbrisen marijanski pečat svojemu velikemu papeževanju.

*dr. Anton Štrukelj
redni profesor dogmatike
na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani*

Janez Pavel II.

Apostolsko pismo

ROŽNI VENEC DEVICE MARIJE

*Škofom, duhovnikom, redovnikom in vernikom
o rožnem vencu.*

UVOD

1. Rožni venec Device Marije (*Rosarium Virginis Mariae*), ki se je postopoma razvil v drugem tisočletju ob navdihovanju Božjega Duha, je priljubljena molitev mnogih svetnikov in jo je priporočalo cerkveno učiteljstvo. V svoji preprostosti in globini ostaja rožni venec tudi v pravkar začetem tretjem tisočletju zelo pomembna molitev, določena, da obrodi sadove svetosti. Ta molitev se dobro uvršča v duhovno pot krščanstva, ki po dva tisoč letih ni izgubilo ničesar od svoje prvotne svežine in ki ga Božji Duh spodbuja, naj »odrine na globoko« (»*duc in altum!*«), da bi svetu znova in znova oznanjalo Kristusa, še več, da bi vpijoč »razglašalo« Kristusa kot Gospoda in Odrešenika, kot »pot, resnico in življenje« (Jn 14,6), kot »cilj človeške zgodovine, točko, v katero se stekajo vsa hrepenenja zgodovine in civilizacije«.¹

¹ CS 45.

Dejansko je rožni venec, čeprav ga zaznamuje marijanskost, kar najgloblje kristološka molitev. V treznosti svojih prvin zedinja v sebi *globino celotnega evangeljskega oznanila* in je hkrati njegov povzetek.² V njem odmeva Marijina molitev, njen nenehni *magnifikat* za odrešenjsko učlovečenje, ki se je začelo v njenem deviškem naročju. Krščansko ljudstvo se z rožnim vencem podaja v *Marijino šolo*, da bi se dalo uvesti v premišljevanje lepote Kristusovega obličja in v izkustvo globine njegove ljubezni. V premišljevanju skrivnosti rožnega venca verujoči zajema polnost milosti, ki jih prejema tako rekoč iz rok Odrešenikove Matere.

Papeži in rožni venec

2. Mnogi moji predhodniki so tej molitvi pripisovali velik pomen. Posebne zasluge si je pridobil papež Leon XIII., ki je 1. septembra 1883 objavil okrožnico *Supremi apostolatus officio*,³ zelo pomembno pojasnilo, s katerim je začel celo vrsto nadaljnjih izjav o molitvi rožnega venca. V svoji okrožnici papež pokaže na rožni venec kot na učinkovito duhovno sredstvo zoper zlo družbe. Med papeži mlajše zgodovine, ki so se v koncilskem času odlikovali po širjenju rožnega venca, bi rad spomnil na blaženega Janeza XXIII.⁴ in predvsem na Pavla VI., ki je v apostolskem pismu *Marialis cultus* v soglasju z 2. vatikanskim koncilom poudaril evangeljsko naravo rožnega venca in njegovo usmerjenost na Kristusa.

Tudi jaz sam pozneje nisem zamudil nobene priložnosti za spodbujanje k pogostni molitvi rožnega venca. Že od mojih otroških in mladostnih let je ta molitev za-

² Pavel VI., *Marialis cultus* (2. februarja 1974) 42: AAS 66 (1974) 153; prim. slovenski prevod: Apostolska spodbuda papeža Pavla VI. O Marijinem češčenju, Ljubljana 1974.

³ Prim. *Acta Leonis XIII.*, 3 (1884) 280-289.

⁴ Posebno pozornost zasluži njegovo apostolsko pismo o rožnem vencu »*Il religioso convegno*« (29. septembra 1961): AAS 53 (1961) 641-647.

vzemala pomembno mesto v mojem duhovnem življenju. Na to sem se spomnil med mojim zadnjim potovanjem po Poljski, predvsem ob obisku romarskega svetišča Kalwaria Zebrzydowska. Rožni venec me je spremljal v trenutkih veselja in preizkušnje. Mnogotere skrbi sem položil v to molitev in v njej vedno prejel okrepčilo in tolažbo. Pred štiriindvajsetimi leti, 29. oktobra 1978, točno dva tedna po svoji izvolitvi na Petrov sedež, sem tako rekoč odprl svoje srce in dejal: »Rožni venec je moja najljubša molitev. Je čudovita molitev, čudovita v svoji preprostosti in globini ... Reči smemo, da je rožni venec nekakšna molitvena razlaga k zadnjemu poglavju konstitucije 2. vatikanskega koncila *Lumen gentium*, k poglavju, ki govori o čudoviti navzočnosti Božje Matere v Kristusovi skrivnosti in v Cerkvi. Zares, na ozadju besed *Zdrava Marija* se pred očmi duše vrstijo najpomembnejši dogodki življenja Jezusa Kristusa. Skupaj sestavljajo veseli, žalostni in častitljivi rožni venec, ki nas vodi – tako bi mogli reči – skozi srce njegove Matere k živi povezanosti z Jezusom. Hkrati more naše srce vključiti v zaporedje skrivnosti rožnega venca vse dogodke, ki sestavljajo življenje posameznika, družine, naroda, Cerkve in človeštva; osebne izkušnje in izkušnje bližnjega, posebej še tistih ljudi, ki so nam najbližji, ki so nam najbolj pri srcu. Tako v preprosti molitvi rožnega venca utripa ritem človeškega življenja.«⁵

S temi besedami, moji dragi bratje in sestre, sem postavil *prvo leto svojega papeževanja* v vsakdanji ritem rožnega venca. Danes, *ob začetku petindvajsetega leta služenja kot Petrov naslednik*, želim storiti enako. Koliko milosti sem prejel v teh letih od svete Device po molitvi rožnega venca: *Magnificat anima mea Dominum!* Svojo zahvalo Gospodu želim izraziti z besedami presvete Matere, v varstvo katere sem postavil svojo petrovsko službo: *Totus tuus!*

⁵ Angelovo češčenje: Insegnamenti I (1978) 75-76.

Oktober 2002 – oktober 2003: leto rožnega venca

3. V skladu s premisleki apostolskega pisma *Ob začetku novega tisočletja*, v katerem sem po doživetju velikega jubileja povabil božje ljudstvo, naj »znova začne pri Kristusu«,⁶ imam za potrebno, da razvijem premišljevanje o rožnem vencu. To premišljevanje naj bo tako rekoč marijansko okronanje omenjenega apostolskega pisma; spodbudi naj k premišljevanju Kristusovega obličja v občestvu in šoli preblazene Matere. Moliti rožni venec namreč ni nič drugega kakor *premišljevati Kristusovo obličje skupaj z Marijo*. Da bi temu vabilu dal še večji pomen, rad izkoristim priložnost bližnje stodvajsete obletnice že omenjene okrožnice papeža Leona XIII. Želim, da v potekanju tega leta v raznih krščanskih občestvih posebej gojijo, priporočajo in cenijo to molitev. Zato razglašam obdobje od oktobra tega leta do oktobra 2003 za *leto rožnega venca*.

To pastoralno navodilo zaupam pobudam posameznih cerkvenih občestev. Z njim nočem ovirati pastoralnih načrtov delnih Cerkev, marveč jih dopolniti in globlje utemeljiti. Zaupam, da ga bodo sprejele z velikodušnostjo in pripravljenostjo. Če rožni venec znova odkrijemo v njegovem polnem pomenu, nas vodi v samo srce krščanskega življenja. Rožni venec daje redno in zelo rodovitno duhovno kakor tudi pedagoško možnost za osebno kontemplativno premišljevanje, za duhovno oblikovanje božjega ljudstva in za novo evangelizacijo. To bi rad podkrepil tudi s priložnostjo še drugega veselega jubileja: štiri-deset let je minilo od začetka 2. vatikanskega cerkvenega zbora (11. oktobra 1962), »velike milosti«, ki jo je Sveti Duh predvidel za Cerkev našega časa.⁷

⁶ AAS 93 (2001) 285.

⁷ V letih priprave na koncil papež Janez XXIII. ni pozabil povabiti krščansko občestvo k molitvi rožnega venca za dober uspeh tega velikega cerkvenega dogodka: prim. pismo kardinalu vikarju 28. spetembra 1960: AAS 52 (1960) 814-817.

Ugovori zoper molitev rožnega venca

4. Primernost te pobude izhaja iz raznih premislekov. Prvi premislek zadeva potrebnost soočenja z neko krizo te molitve. V sedanjem zgodovinskem in teološkem kontekstu je rožni venec v nevarnosti, da ga po krivici podcenjujemo in ga tako komaj še predajamo novim rodovom. Nekateri mislijo, da mora središčnemu pomenu bogoslužja, kakor je pravilno poudaril 2. ekumenski vatikanski koncil, nujno slediti razvrednotenje rožnega venca. Pavel VI. je pojasnil, da ta molitev ne le ne nasprotuje bogoslužju, marveč ga podpira. Rožni venec namreč pripravlja na bogoslužje in je njegov odmev, saj nam omogoča, da živimo bogoslužje v polnosti notranje deležnosti in obrodimo dobre sadove v vsakdanjem življenju.

Morda obstaja tudi bojazen, da bi rožni venec zaradi svoje izrecno marijanske narave lahko veljal kot malo ekumenski. V resnici nas ta molitev postavlja v mnogo jasnejše obzorje tistega češčenja Božje Matere, na katerega je pokazal koncil: pobožnost, ki se usmerja ob kristološkem središču krščanske vere, in sicer tako, da »ob češčenju Matere ljudje prav spoznavajo Sina, ga ljubijo in poveličujejo.«⁸ Če ga bomo znova pravilno odkrili, bo rožni venec pomoč, in nikakor ne ovira ekumenizmu!

Pot premišljevanja

5. Najpomembnejši razlog, da ponovno krepko predlagam molitev rožnega venca, je dejstvo, da je rožni venec zelo koristno sredstvo, ki podpira in pospešuje pomembno prizadevanje vernikov za kontemplativno premišljevanje Kristusove skrivnosti, tisto prizadevanje, ki sem ga v apostolskem pismu *Ob začetku novega tisočletja* predstavil kot resnično in pristno »pedagogiko svetosti«:

⁸ C 66.

»Potrebujemo krščanstvo, ki se bo odlikovalo predvsem po *umetnosti molitve*.«⁹ Medtem ko v naši sedanji kulturi kljub mnogim protislovjem vstaja nova potreba po duhovnosti, ki jo pospešujejo tudi vplivi drugih religij, je toliko bolj nujno, da naše krščanske skupnosti postanejo »pristne šole molitve«. ¹⁰

Rožni venec je zasidran v najboljšem in najbolj zanesljivem izročilu krščanskega premišljevanja. Razvil se je kot značilna meditativna molitev na Zahodu in je nekakšno ustrežanje »molitvi srca« ali »Jezusovi molitvi«, ki je zrasla na *humusu* krščanskega Vzhoda.

Molitev za mir in za družine

6. Da bi oživitvi molitve rožnega venca dali večjo aktualnost, je tukaj potrebno dodati nekatere zgodovinske okoliščine. Kot prvo naj omenim potrebnost, da goreče in vztrajno prosimo Boga za *dar miru*. Moji predhodniki in jaz sam smo znova in znova priporočali rožni venec kot molitev za mir. Ob začetku novega tisočletja, ki se je začelo z grozo zbujujočimi prizori atentata 11. septembra 2001 in ki vsak dan na mnogih koncih sveta kaže nova prizorišča krvi in nasilja, pomeni ponovno odkritje rožnega venca poglobljati se v premišljevanje skrivnosti Njega, ki »je naš mir«, »ki je oba dela združil v eno in je ločilno steno med njima, sovraštvo, podrl« (Ef 2,14). Tako ne moremo moliti rožnega venca, ne da bi sprejeli nalogo sodelovanja pri službi miru, s posebno pozornostjo na tako hudo preizkušano Jezusovo deželo, ki je nam kristjanom tako draga.

Enaka nujnost zavzetosti in molitve stopa v ospredje ob neki drugi kritični točki našega časa, ob *družini*, osnovni celici družbe, ki jo vedno bolj ogrožajo razkrojevalne

⁹ Št. 32: AAS 93 (2001), 288.

¹⁰ Prav tam, 33, n. d., 289.

moči na ideološki ali praktični ravni. Zaradi takšnih vplivov se je bati za prihodnost te temeljne in nepogrešljive ustanove same kakor tudi za prihodnost celotne družbe. Ponovna oživitev rožnega venca v krščanskih družinah predstavlja v okviru širše družinske pastorale učinkovito pomoč za zaježitev uničujočih posledic krize našega časa.

»Glej, tvoja mati« (Jn 19,27)

7. Mnoga znamenja kažejo, kako zelo hoče sveta Devica tudi danes ravno po tej molitvi uresničevati tisto materinsko skrb, kateri je umirajoči Odrešenik v osebi ljubljene učenca zaupal vse otroke Cerkve: »Žena, glej tvoj sin!« (Jn 19,26). Znane so različne okoliščine devetnajstega in dvajsetega stoletja, v katerih je Kristusova Mati tako ali drugače dala zaznati svojo navzočnost in svoj glas, da bi spodbudila božje ljudstvo k tej obliki pre-mišljevalne molitve. Zaradi njihovega pomembnega vpliva na življenje mnogih kristjanov in zaradi uradnega priznanja, prejetega s strani Cerkve, bi rad spomnil posebej na prikazovanja v Lurdu in v Fatimi.¹¹ Tamkajšnji svetišči sta cilj številnih romarjev v iskanju tolažbe in upanja.

Po sledeh pričevalcev

8. Nemogoče bi bilo navesti brezštevilne svetnike, ki so v molitvi rožnega venca odkrili pristno pot posvečenja. Dovolj bo, če tukaj spomnimo na svetega Ludvika Marije Grigniona Montfortskega, avtorja dragocenega dela

¹¹ Izrecno je treba poudariti, da se zasebna razodetja po svoji naravi razlikujejo od vsem dostopnega razodetja, ki je za Cerkev normativno. Ostaja naloga cerkvenega učiteljstva, da presodi in ugotovi pristnost zasebnih razodetij in njihovo pomembnost za pobožnost verujočih.

o rožnem vencu,¹² in na časovno nam bližjega patra Pija iz Pietrelcine, ki sem ga v svoje veselje mogel pred kratkim razglasiti za svetnika. Posebno karizmo je imel dalje blaženi Bartolo Longo, ki je bil resnični apostol rožnega venca. Njegova pot svetosti je temeljila na navdihu, ki ga je zaznal v globini svojega srca: »Kdor širi molitev rožnega venca, je rešen!«¹³ Na tej podlagi je začutil poklicanost, da v Pompejih postavi svetišče Rožnovenske Matere Božje na ruševinah antičnega mesta, ki se ga je pravkar dotaknilo krščansko oznanilo, preden ga je leta 79 pokopal izbruh Vezuva. Iz njegovega pepela se stoletja pozneje dviga kot znamenje luči in senc družbe klasične dobe.

Z vsem svojim delom, predvsem pa s »petnajstimi sobotami«, je Bartolo Longo razvil kristocentričnega in pre-mišljujočega duha rožnega venca, pri čemer je našel posebno spodbudo in podporo v Leonu XIII., »papežu rožnega venca«.

¹² Il segreto meraviglioso del Santo Rosario per convertirsi e salvarsi, v: S. Luigi Maria Grignion de Montfort, Opere, I, Scritti Spirituali, Roma 1990, 729-843.

¹³ Blaženi Bartolo Longo, Storia del Santuario di Pompei, Pompei 1990, 59.

Prvo poglavje

PREMIŠLJEVATI O KRISTUSU Z MARIJO

Obličje, žareče kakor sonce

9. »Vpričo njih se je spremenil. Njegov obraz je zasijal kot sonce« (Mt 17,2). Evangeljski prizor Kristusovega spreminjenja, v katerem so trije apostoli Peter, Jakob in Janez kakor očarani spričo Odrešenikove lepote, smemo vzeti kot *podobo krščanske kontemplacije*. Naloga vsakega Kristusovega učenca in s tem tudi naša naloga je, da imamo oči uprte v Kristusovo obličje in da v njem spoznavamo skrivnost navadne in boleče poti njegove človeškosti, vse do dojetja božjega sijaja, ki se dokončno razkrije v Vstalem, poveličanem na Očetovi desnici. V premišljevanju tega obličja se odpiramo sprejemanju troedinega življenja vase, vedno novemu izkustvu Očetove ljubezni in okušanju veselja Svetega Duha. Tako se tudi za nas uresničuje beseda svetega Pavla: »Mi vsi pa z odgrnjenim obrazom gledamo kakor v ogledalu Gospodovo slavo in se tako v isto podobo spreminjamo iz sijaja v sijaj, kakor po Gospodovem Duhu« (2 Kor 3,18).

Marija, vzor kontemplacije

10. Premišljevanje o Kristusu ima v Mariji svoj *nepreko-sljivi vzor*. Sinovo obličje prav posebej pripada njej. V njenem naročju je bil oblikovan, od nje je tudi prejel njej podobno človeško zunanost, ki gotovo prinaša s seboj še večjo duhovno povezanost. Nihče se ni bolj kakor Marija z tolikšno vztrajnostjo predajal premišljevanju Kri-

stusovega obličja. Oči njenega srca se v nekem smislu usmerjajo nanj že ob oznanjenju, ko ga spočne po delovanju Svetega Duha. V naslednjih mesecih začnjenja čutiti njegovo navzočnost in slutiti njegove poteze. Ko ga končno v Betlehemu rodi, so tudi njene telesne oči nežno uprte v obličje Sina, ki »ga je povila v plenice in položila v jasli« (prim. Lk 2,7).

Njen pogled, ki je bolj in bolj podoben strmenju češčenja, se od zdaj naprej ne bo nič več odmaknil od njega. Včasih bo to *vprašujoči pogled*, kakor ob dogodku najdenja v templju: »Otrok, zakaj si nama to storil?« (Lk 2,48). V vsakem primeru bo to *prodorni pogled*, sposoben v Jezusovi notranjosti zaznati njegova skrita občutja in zaslutiti njegove namere, kakor v Kani (prim. Jn 2,5). Drugikrat bo to *pogled bolečin*, zlasti pod križem, ko bo v nekem smislu to spet pogled »porodnice«, saj se Marija ne omejuje na to, da sodoživlja trpljenje in smrt edinorojenca, marveč v ljubljenem učencu (prim. Jn 19,26–27) sprejema novega sina. Na velikonočno jutro bo to v vstajenjskem veselju *žareči pogled*, in končno, na binkoštni dan po izlitju Svetega Duha (prim. Apd 1,14) *razžarjeni pogled*.

Marijini spomini

11. Marija živi z očmi, uprtimi v Kristusa in napravi vsako njegovo besedo za svojo: »Marija pa je vse to ohranila in premišljevala v svojem srcu« (Lk 2,19; prim. 2,51). Spomini na Jezusa, ki so se vtisnili njeni duši, so jo spremljali v vseh okoliščinah, ko je v svojih mislih spet podoživljala razne trenutke svojega življenja, ki jih je preživela ob Jezusu. Ti spomini so v nekem smislu sestavljali »rožni venec«, ki ga je ona sama nenehno ponavljala v dneh svojega zemeljskega življenja.

In tudi zdaj, sredi radostnih spevov nebeškega Jeruzalema, ostaja razlog njenega zahvaljevanja in hvaljenja nespremenjen. Ta razlog navdihuje njeno materinsko skrb za potujočo Cerkev, s katero še naprej razvija dogaja

janje svoje zgodovine kot oznanjevalke. *Marija spet in spet nenehno predlaga verujočim »skrivnosti« svojega Sina*, z željo, da bi jih premišljevali in bi mogle izlivati vso svojo odrešilno moč. Pri molitvi rožnega venca stopi krščansko občestvo v sozvočje z Marijinim spominom in pogledom.

Rožni venec, premišljevalna molitev

12. Ravno po Marijini izkušnji je rožni venec *izrazito kontemplativno-premišljevalna molitev*. Če bi mu manjkala ta razsežnost, bi nastala popačena molitev, kakor je poudaril Pavel VI.: »Brez premišljevanja je rožni venec telo brez duše in obstoji nevarnost, da bi postala taka molitev rožnega venca samo mehanično ponavljanje obrazcev, kar bi nasprotovalo opominu Jezusa Kristusa, ki je rekel: 'Pri molitvi pa ne blebetajte kakor pogani; mislijo namreč, da bodo uslišani zaradi svojih mnogih besed' (Mt 6,7). Rožni venec po svojem bistvu terja, da se odvija v mirnem ritmu molitve in poglobljenega duhovnega zrenja. Tako se molivec laže mudi v premišljevanju skrivnosti Kristusovega življenja in jih gleda z očmi in srcem nje, ki je bila Gospodu najbližja, in odpira se mu nedoumljivo bogastvo teh skrivnosti.«¹⁴

Splača se pomuditi pri tej globoki misli Pavla VI., da bi ugotovili nekatere razsežnosti rožnega venca, ki bolje določajo svojsko naravo kristološkega premišljevanja.

Spominjati se Kristusa z Marijo

13. Marijino premišljevanje je v prvi vrsti *spominjanje*. Vendar je potrebno, da to besedo razumemo v svetopi-semskem pomenu spomina (*zakar*), ki ponovno ponavzočuje dela, ki jih je Bog uresničil v zgodovini odrešenja. Sveto pismo je pripoved o odrešenjskih dogodkih, ki najdejo svoj višek v Kristusu samem. Ti dogodki niso

¹⁴ Apostolsko pismo O Marijinem češčenju, 47.

samo neki »včeraj«; hkrati so »danes« *odrešenja*. Ta aktualizacija se uresničuje predvsem v bogoslužju: to, kar je Bog izvršil pred vekovi, ne zadeva le neposredne priče dogodkov, marveč dosega z darom milosti ljudi vseh časov. To v nekem smislu velja tudi za vsa druga pobožna približevanja onim dogodkom: »spominjati se jih« v naravnosti vere in ljubezni pomeni, odpreti se milosti, ki nam jo je pridobil Kristus v skrivnostih svojega življenja, svoje smrti in svojega vstajenja.

Ko skupaj z 2. vatikanskim koncilom močno poudarjamo, da je liturgija kot izvrševanje Kristusove duhovniške službe in javno bogočastje »vrhunec, h kateremu teži delovanje Cerkve, in hkrati vir, iz katerega izvira vsa njena moč«¹⁵ moramo vendarle spomniti tudi na to, da »duhovno življenje ni samo v sodelovanju pri svetem bogoslužju. Kristjan je sicer poklican k skupni molitvi, vendar pa mora tudi v svoji sobi moliti k svojemu Očetu na skrivnem, po apostolovem nauku celo neprenehoma moliti (prim. 1 Tes 5,17).«¹⁶ Rožni venec se s svojo posebnostjo uvršča v to pisano prizorišče »nenehne« molitve. Če bogoslužje kot delovanje Kristusa in Cerkve predstavlja *odrešensko delovanje v najvišjem smislu*, tedaj je rožni venec kot meditacija o Kristusu skupaj z Marijo *odrešensko premišljevanje*. Dejansko nam poglobljanje v *Odrešenikovo življenje od skrivnosti do skrivnosti* pomaga, da to, kar je on sam izvršil in kar bogoslužje ponavzočuje, sprejmemo globoko v svoja srca in da oblikuje naše življenje.

Učiti se Kristusa od Marije

14. Kristus je učitelj sploh, razodevalec in razodetje. Ni dovolj, da se učimo to, kar je učil, marveč »*da se učimo njegega samega*«. Toda katera učiteljica je v tem bolj izkušena kakor Marija? Če je na božji strani Duh notranji uči-

¹⁵ B 10.

¹⁶ Prav tam, 12.

telj, ki nas vodi k polnosti Kristusove resnice (prim. Jn 14,26; 15,26; 16,13), pa med ustvarjenimi bitji nihče bolje ne pozna Kristusa kakor ona; nihče nas ne more bolje kakor njegova Mati uvesti v globoko poznavanje njegove skrivnosti.

Prvo »znamenje«, ki ga je storil Jezus – spremenitev vode v vino na svatbi v Kani – nam prikazuje Marijo ravno v obleki učiteljice, ki poziva služabnike k poslušnosti Kristusovim naročilom (prim. Jn 2,5). Dobro si lahko predstavljamo, da je vršila to nalogo tudi po Gospodovem vnebohodu, ko je ostala pri njih v pričakovanju Svetega Duha in jih je podpirala v njihovem prvem misijonarskem poslanstvu. Stopati skozi prizore rožnega venca ob Mariji pomeni napotiti se »v Marijino šolo«, da bi spoznali Kristusa, prodirali v njegove skrivnosti in razumeli njegovo oznanilo.

Marijina šola je toliko bolj učinkovita, če pomislimo, da nas Marija poučuje zato, da bi nas napravila v polnosti deležne darov Svetega Duha. Pri tem nam stavlja pred oči zgled tistega »romanja vere«,¹⁷ v katerem je naša učiteljica brez primere. Spričo vsake Sinove skrivnosti nas vabi, kakor pri svojem oznanjenju, naj ponižno postavljamo vprašanja, ki odpirajo k luči, da bi vedno končavali v poslušnosti vere: »Glej, dekla sem Gospodova; zgodi se mi po tvoji besedi« (Lk 1,38).

Upodabljati se po Kristusu z Marijo

15. Odlikujoča značilnost krščanske duhovnosti je, da si učenec prizadeva za vedno globlje upodabljanje po svojem učitelju (prim. Rim 8,29; Fil 3,10.21). Izliti Duha pri krstu vcepi verujočega kakor mladiko na trto, ki je Kristus (prim. Jn 15,5), in ga napravi za uda njegovega skrivnostnega telesa (prim. 1 Kor 12,12; Rim 12,5). Temu začetnemu zedinjenju mora ustrezati pot rastočega upo-

¹⁷ C 58.

dabljanja po Kristusu, pri čemer se celotno ravnanje učenca bolj in bolj uravnava ob Kristusovi »logiki«: »Isto mišljenje naj bo v vas, ki je tudi v Kristusu Jezusu« (Flp 2,5). Po apostolovih besedah je potrebno obleči Gospoda Jezusa Kristusa (prim. Rim 13,14; Gal 3,27).

Med duhovnim potekanjem molitve rožnega venca, ki – v družbi z Marijo – temelji na nenehnem preišljevočem zrenju Kristusovega obličja, dosežemo tisti zahtevni vzor priličenja Kristusu po poti, ki bi ga smeli imenovati prijateljsko obiskovanje. To nas povsem naravno prestavi v Kristusovo življenje in nam dovoli, da tako rekoč sodoživljamo njegova občutja. Blaženi Bartolo Longo pravi k temu: »Kakor se dva prijatelja, ki se pogosto obiskujeta, navadno prilagodita tudi navadam drug drugega, tako moremo mi, ko v domačnosti z Jezusom in Deviceco preišljevaje izrekamo skrivnosti rožnega venca in ko skupno oblikujemo isto življenje v občestvu, moremo, kolikor nam to dovoljujejo naše meje, postati njima podobni in se od teh najvišjih zglede naučiti ponižnega, ubogega, skritega, potrpežljivega in popolnega življenja.«¹⁸

Za ta potek upodabljanja po Kristusu se pri rožnem vencu posebej zaupamo materinskemu delovanju svete Device. Ona, ki je rodila Kristusa, z ene strani sama pripada Cerkvi kot njen »preodlični in docela edinstveni ud«¹⁹ hkrati pa je »mati Cerkve«. Kot takšna nenehno »poraja« otroke za Sinovo skrivnostno telo. To uresničuje s priprošnjo, ko prosi zanje neizčrpnega izlivanja Duha. Marija je *popolna podoba materinstva Cerkve*.

Rožni venec nas mistično vodi v bližino Marije, ki se je posvečala spremljanju Jezusove človeške rasti v nazareški hiši. To ji dopušča, da tudi nas vzgaja in nas oblikuje z isto skrbnostjo, dokler se v nas v vsej polnosti ne upodobi Kristus (prim. Gal 4,19). Zaradi tega Mariji-

¹⁸ I Quindici Sabati del Santissimo Rosario, 27. izd., Pompei 1916, 27.

¹⁹ C 53.

nega delovanja, ki v celoti temelji na Kristusu in se povsem podreja njemu, »neposredno zedinjanje verujočih s Kristusom ni niti najmanj ovirano, ampak olajšano.«²⁰ To razsvetljeno načelo, ki ga je izrazil 2. vatikanski koncil, sem v svojem življenju tako močno izkusil, da sem ga postavil za podlago svojega škofovskega gesla: *Totus tuus*.²¹ Znano je, da se to geslo navdihuje ob nauku svetega Ludvika Marije Grignion de Montfort, ki je z naslednjimi besedami pojasnil Marijino vlogo pri procesu upodabljanja vsakogar od nas po Kristusu: »*Vsa naša popolnost obstaja v tem, da smo upodobljeni po Jezusu Kristusu, z njim zedinjeni in njemu posvečeni. Zato je od vseh oblik pobožnosti neizpodbitno najpopolnejša tista, ki nas popolneje upodablja po Kristusu, nas z njim zedinja in nas njemu posvečuje. Ker je Marija ustvarjeno bitje, ki je najbolj upodobljeno po Kristusu, sledi iz tega, da je med pobožnostmi tista, ki dušo bolj posvečuje in jo bolj upodablja po našem Gospodu, pobožnost do Marije, njegove svete Matere in da je duša tem bolj posvečena Jezusu Kristusu samemu, čim bolj je posvečena Mariji.*«²² Nikjer drugje kakor v molitvi rožnega venca se Kristusova pot in Marijina pot ne izkazujeta tako globoko združeni. Marija živi docela v Kristusu in za Kristusa!

Prositi Kristusa z Marijo

16. Kristus nam je naročil, naj se vztrajno in z zaupanjem obračamo na Boga, da bomo uslišani: »Prositi in se vam bo dalo; iščite in boste našli; trkajte in se vam bo odprlo« (Mt 7,7). Temelj te moči molitve je Očetova dobrot, pa tudi Kristusovo sredništvo pred Bogom (prim. 1

²⁰ C 60.

²¹ Prim. Prvi nagovor Urbi et orbi (17. oktobra 1978): AAS 70 (1978) 927.

²² Trattato della vera devozione a Maria, 120, v: Opere, vol. I. Scritti spirituali, Roma 1990, 430.

²³ KKC 2679.

Jn 2,1) in delovanje Svetega Duha, ki »prosi za nas« po božjih načrtih (prim. Rim 8,26–27). Mi namreč »ne vemo, kaj naj bi prosili, kakor je treba« (Rim 8,26) in včasih nismo uslišani, ker »slabo prosimo« (prim. Jak 4, 2–3).

Marija s svojo materinsko priprošnjo nam prihaja naproti v podporo naše molitve, ki jo Kristus in Duh prebujata v našem srcu. »Marijina molitev tako rekoč nosi molitev Cerkve.«²³ Zares, če je Jezus, edini srednik, pot naše molitve, nam Marija, ki je čisto prosojna zanj, kaže pot. »Na podlagi tega posebnega Marijinega sodelovanja z delovanjem Svetega Duha so Cerkve razvile molitev k sveti božji Materi, ko so jo osredotočile na Kristusovo osebo, ki se razodeva v svojih skrivnostih.«²⁴ Ravno na svatbi v Kani osvetljuje evangelij učinkovitost priprošnje Device Marije, ki se napravlja za zastopnico človeške stiske pri Jezusu: »Vina nimajo« (Jn 2,3).

Rožni venec je hkrati premišljevanje in prosilna molitev. Vztrajno klicanje Matere Božje se opira na zaupanje, da njena materinska priprošnja pri srcu njenega Sina vse premore. Marija je 'po milosti vsemogočna«, kakor se je izrazil blaženi Bartolo Longo v svoji *Supplica alla Vergine* z drzno besedo, ki jo moramo pravilno razumeti.²⁵ To je gotovost, ki se je, izhajajoč iz evangelija, v potekanju časa vedno bolj utrdila v vernem ljudstvu. Veliki pesnik Dante jo čudovito izrazi povsem v duhu sv. Bernarda, ko zapoje: »Gospa mogočna in take si miline, / da, kdor, želeč si milosti, / ne prosi tebe, / ravna polet brez kril v višine.«²⁶ Ko se v rožnem vencu zatekamo k Mariji, se ona, sve-tišče Svetega Duha (prim. Lk 1,35), postavi za nas pred

²⁴ Prav tam 2675.

²⁵ Blaženi Bartolo Longo je leta 1883 sestavil *Supplica alla regina del Santo Rosario*, ki so jo slovesno molili dvakrat letno, v maju in oktobru. S tem se je odzval vabilu papeža Leona XIII, ki je v svoji prvi okrožnici o rožnem vencu povabil katoličane, naj se z duhovnim prizadevanjem zoperstavijo zlu tedanjega časa.

²⁶ Božanska komedija, XXXIII. Spev, 13-15.

Očeta, ki jo je napolnil z milostjo, in pred Sina, ki je bil rojen iz njenega naročja in prosi za nas ter z nami.

Z Marijo oznanjati Kristusa

17. Rožni venec je prav tako *pot oznanjevanja* in poglabljanja, na kateri se Kristusova skrivnost nenehno ponavzočuje na različnih ravneh krščanske izkušnje. Njegova zgradba je zgradba premišljujoče in molitvene predstavitve, ki hoče oblikovati kristjana po srcu Jezusa Kristusa. Pri molitvi rožnega venca je dejansko potrebno ustrezno uveljavljati vse prvine dobrega premišljevanja. Šele tako zraste iz nje, predvsem pri skupni molitvi v župnijah in v romarskih krajih, *pomembna katehetska možnost*, ki jo dušni pastirji morajo znati uporabiti. Rožnovenska Devica tudi na ta način nadaljuje svoje delo oznanjevanja Jezusa Kristusa. Zgodovina rožnega venca nam kaže, kako so zlasti dominikanci v težkih časih uporabili ravno to molitev, da bi obvarovali Cerkev pred širjenjem krivoverstev. Danes stojimo pred novimi izzivi. Zakaj spet ne vzamemo v roke rožnega venca z vero naših prednikov? Rožni venec ohranja vso svojo moč in ostaja nezanemarljiv dušnopastirski pripomoček za vsakega dobrega oznanjevalca evangelija.

Drugo poglavje

KRISTUSOVE SKRIVNOSTI – SKRIVNOSTI MATERE

Rožni venec: »Povzetek evangelija«

18. V premišljevanje Kristusovega obličja smo uvedeni, če v Duhu poslušamo Očetov glas; kajti »nihče ne pozna Sina kakor le Oče« (Mt 11,27). Misleč na Petrovo izpoved vere v Cezareji Filipovi pojasnjuje Jezus izhodišče za tako jasno spoznanje svoje istovetnosti: «Meso in kri ti nista tega razodela, ampak moj Oče, ki je v nebesih» (Mt 16,17). Torej je potrebno razodetje od zgoraj. A da bi ga mogli sprejeti, moramo nujno prisluhniti: «Edinole izkušnja molka in molitve nudi ustrezno obzorje, v katerem more dozoreti in se razviti najbolj resnično, najzvestejše in najskladnejše spoznanje skrivnosti.»²⁷

Rožni venec je ena izmed tradicionalnih poti krščanske molitve, ki se posveča premišljevanju Kristusovega obličja. Papež Pavel VI. ga je opisal: «Ker se torej rožni venec opira na evangelij in se osredotoča na skrivnost učlovečenja ter odrešenja človeštva, moramo to molitev imeti za takšno, ki je oblikovana povsem kristološko. Tisto, kar je za rožni venec posebno značilno, namreč litanjsko ponavljanje 'zdravamarije' postane nenehno hvaljenje Kristusa, na katerega se kot na poslednji cilj nanaša angelovo oznanjenje in pozdrav Krstnikove matere: 'Blagoslovljen sad tvojeга telesa' (Lk 1,42). Še več,

²⁷ Janez Pavel II., Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja, CD 91, Ljubljana 2001, 20.

ponavljanje besed 'zdrava Marija' je kakor votek, kakor veriga, ob kateri se snuje in odvija premišljevanje skrivnosti. Ta Jezus namreč, ki ga vsak angelski pozdrav omenja, je prav isti, katerega zapovrstjo navedene skrivnosti postavljajo pred nas kot Božjega Sina in kot Sina Device...«²⁸

Primerno dopolnilo

19. Izmed mnogih skrivnosti Kristusovega življenja navaja rožni venec, kakor je nastal v splošni molitveni praksi in ga je cerkvena oblast potrdila, le nekatere. Takšen izbor je bil vnaprej določen s prvotno molitveno «vrvico», ki se je izoblikovala na osnovi psalmom ustrezajočega števila 150.

Da bi še bolj osvetlil kristološko vsebino te molitve, imam za primerno, da ji dodam dopolnilo, ki vključuje tudi *skrivnosti Kristusovega javnega delovanja med krstom in trpljenjem*; pri tem pa svobodno uporabo le-tega prepuščam posameznikom in skupnostim. V teh skrivnostih moremo dejansko premišljevati pomembne vidike osebe Kristusa kot dokončnega razodevalca Boga. On je tisti, ki je pri krstu v Jordanu razglašen kot ljubljeni Sin Očeta, ki oznanja prihod božjega kraljestva, ki ta prihod izpričuje z deli in ki razglaša iz tega izhajajoče zahteve. V letih javnega življenja *se Kristusova skrivnost na poseben način kaže kot skrivnost luči*: »Dokler sem na svetu, sem luč sveta« (Jn 9,5).

Da bi mogli rožni venec v polnejšem pomenu besede označiti kot »povzetek evangelija«, je smiselno, da se meditacija usmeri tudi na nekatere posebno pomembne trenutke Jezusovega javnega življenja (*svetle skrivnosti*). Te se uvrščajo za skrivnosti Jezusovega učlovečenja in njegovega skritega življenja (*vesele skrivnosti*), in pred premišljevanje njegovega trpljenja (*žalostne skrivnosti*),

²⁸ Apostolska spodbuda O Marijinem češčenju, 46.

katerim sledi zmagoslavje vstajenja (*častitljive skrivnosti*). Ne da bi hoteli okrniti katerikoli bistveni vidik prastare zgradbe rožnega venca, je pridružitev novih skrivnosti namenjena temu, da bi živeli rožni venec z obnovljeno zavzetostjo za krščansko duhovnost. Tako nas bo rožni venec resnično uvajal v globočine Jezusovega Srca, brezna veselja in luči, trpljenja in poveličanja.

Vesele skrivnosti

20. Prvi venec, venec »veselih skrivnosti«, je dejansko zaznamovan z veseljem, *ki izvira iz dogodka učlovečenja*. To je jasno vidno že ob oznanjenju, ko se pozdrav nadangela Gabriela nazareški devici poveže s povabilom k mesijanskemu veselju: »Zdrava (veseli se), milosti polna«. Na tem oznanilu sloni celotna zgodovina odrešenja, v nekem smislu celo zgodovina sveta. Če je namreč Očetov načrt vse zediniti (osrediniti) v Kristusu (prim. Ef 1,10), tedaj je v nekem smislu vse vesoljstvo zajeto v božjo naklonjenost, s katero se Oče sklanja nad Marijo, da jo napravi za Mater svojemu Sinu. S svoje strani je tako vse človeštvo vključeno v *fiat (zgodí se)*, s katerim Marija brez obotavljanja odgovori božji volji.

V znamenju radosti se nato izvrši srečanje z Elizabeto, ko Marijin glas in Kristusova navzočnost storita, da v njenem telesu Janez »poskoči od veselja« (prim. Lk 1,44). Veselje preplavlja tudi dogodek v Betlehemu, kjer angeli opevajo rojstvo božjega Otroka, Odrešenika sveta, in ga oznanjajo pastirjem kot »veliko veselje« (L 2,10).

Čeprav zadnji dve skrivnosti še ohranjata odmeve veselja, nosita vendarle v sebi že *vnaprejšnja znamenja drame*. Darovanje v templju sicer izraža veselje nad blagoslovom in se hkrati prelije v radostno hvalnico starčka Simeona, vendar pa navaja tudi prerokbo, ki napoveduje, da bo dete »znamenje nasprotovanja« v Izraelu, in prerokbo o meču, ki bo prebodel Marijino dušo (prim. Lk 2,34–35). Vesel in obenem poln zaskrbljenosti je tudi pripetljaj

dvanajstletnega Jezusa v templju. Tukaj se razodene v svoji božji modrosti, ko posluša in postavlja vprašanja, a v bistvu že nastopa kakor tisti, ki »učí«. Razodetje njegove skrivnosti Sina, vsega predanega Očetovi volji, je oznanilo tiste evangeljske radikalnosti, ki postavlja v krizo tudi najdražje človeške vezi spricho brezpogojnih zahtev evangelija. Celo Jožef in Marija, ki v zaskrbljenosti za Sina, ne razumeta njegovih besed (prim. Lk 2,50).

Premišljevanje veselih skrivnosti potemtakem pomeni vstop v poslednje nagibe in v globoki pomen krščanskega veselja. To pomeni, obrniti pozornost na konkretno stvarnost učlovečenja in na temačno predoznanilo zveličavnih skrivnosti Kristusovega trpljenja. Marija nas vodi k razumevanju skrivnosti krščanskega veselja, ko nas spominja na to, da je krščanstvo predvsem *euangelion*, »vesela novica«, ki ima svoje središče, ali bolje, svojo celotno vsebino, v osebi Jezusa Kristusa, učlovečene Besede, edinega Odrešenika sveta.

Svetle skrivnosti

21. Ko preidemo od otroštva in življenja v Nazaretu k Jezusovemu javnemu delovanju, nas premišljevanje vodi k skrivnostim, ki jih moremo na poseben način imenovati »skrivnosti svetlobe«. Dejansko je *celotna Kristusova skrivnost luč*. Kristus je »luč sveta« (Jn 8,12). Ta razsežnost pride posebej do izraza v letih njegovega javnega delovanja, ko oznanja evangelij o božjem kraljestvu. Hoteč krščanskemu občestvu pokazati na pet pomenljivih trenutkov tega obdobja Jezusovega življenja – na skrivnosti, ki so polne »luči«, polne »svetlobe« – mislim, da jih je mogoče ustrezno določiti v naslednjem:

1. ob njegovem krstu v Jordanu;
2. ob njegovem razodetju samega sebe na svatbi v Kani;
3. v njegovem oznanilu božjega kraljestva skupaj s klicem k spreobrnjenju;
4. v njegovem spremenjenju na gori in

5. v postavitvi svete evharistije, zakramentalnega izraza velikonočne skrivnosti.

Vsaka od teh skrivnosti je *razodetje božjega kraljestva, ki je v osebi Jezusa Kristusa že nastopilo*. Krst v Jordanu je prav posebej skrivnost svetlobe. Jezus Kristus, nedolžni, ki se zaradi nas napravlja za »greh« (prim. 2 Kor 5,21), sestopi v vodo reke Jordan. Tedaj se odpre nebo in Očetov glas ga razglasi za svojega ljubljene Sina (prim. Mt 3,17 vzp.). Duh se spusti nadenj in mu poveri poslanstvo, ki ga čaka. Začetek Kristusovih znamenj v Kani (prim. Jn 2,1–12) je skrivnost svetlobe, ko Jezus spremeni vodo v vino in s tem na priprošnjo Device Marije, prve od vseh verujočih, in odpre srce učencev za vero. Skrivnost svetlobe je pridiga, s katero Jezus oznanja prihod božjega kraljestva in kliče k spreobrnjenju (prim. Mr 1,15), odpuščajoč grehe tistim, ki se mu približajo s ponižnim zaupanjem (prim. Mr 2,3–13; Lk 7,47–48). To je začetek službe usmiljenja, ki jo Kristus nadaljuje do konca sveta, posebej po zakramentu sprave, ki ga je zaupal svoji Cerkvi (prim. Jn 20,22–23). Najsijajnejša skrivnost svetlobe je spremenjenje, ki se je po izročilu zgodilo na gori Tabor. Na Kristusovem obličju zasije božje veličastvo, ko ga Bog Oče potrdi pred zamaknjenimi apostoli zato, da bi »ga poslušali« (prim. Lk 9,35 vzp.) in bi se pripravili na to, da bi z njim preživeli tudi nadvse boleče trenutke njegovega trpljenja ter tako skupaj z njim dospeli do veselja vstajenja in do življenja, spremenjenega in preobrazenega v Svetem Duhu. Skrivnost svetlobe je končno postavitve evharistije, v kateri se Kristus s svojim telesom in svojo krvjo pod podobo kruha in vina daje v hrano in tako človeštvu izpričuje svojo ljubezen »do konca« (Jn 13,1) ter se daruje v žrtvi za njegovo odrešenje.

Pri teh skrivnostih ostaja Marijina navzočnost v ozadju z izjemo svatbe v Kani. Evangeliji tu in tam poročajo o njeni navzočnosti pri tem ali onem Jezusovem govoru (prim. Mr 3,31–35; Jn 2,12), ničesar pa ne povedo o njeni morebitni navzočnosti v trenutku postavitve evharistije

v dvorani zadnje večerje. Naloga, ki ji je pripadala v Kani, pa vendarle na neki način spremlja celotno Jezusovo pot. Razodetje, ki ob krstu v Jordanu izhaja neposredno od Očeta in odmeva v Krstnikovih besedah, je v Kani položeno na Marijine ustnice in postane veliki materinski opomin, ki ga Marija naslavlja na Cerkev vseh časov: »Karkoli vam poreče, storite!« (Jn 2,5). V tem najdemo opomin, ki pripravlja Jezusove besede in znamenja v času vsega njegovega javnega delovanja in sestavlja s tem marijansko ozadje vseh »svetlih skrivnosti«.

Žalostne skrivnosti

22. Evangeliji pripisujejo velik pomen skrivnostim Kristusovega trpljenja. Krščanska pobožnost se je že vedno, posebej v postnem času, z opravljanjem *križevega pota* obračala k posameznim trenutkom trpljenja, v katerih je slutila *vrhunec razodetja ljubezni* in izvir našega odrešenja. Rožni venec izbira nekatere trenutke trpljenja in s tem spodbuja molivca, naj vanje usmeri pogled svojega srca in iz njih živi. Pot premišljevanja se odpira v vrtu Getsemani, tam, kjer Jezus preživlja posebno tesnoben trenutek spričo Očetove volje, kateri bi se v skušnjavi slabost mesa hotela upreti. Tam se Kristus postavi na kraj vseh skušnjav človeštva in nasproti vsem grehom ljudi, da bi za vse to rekel Očetu: »Ne moja, ampak tvoja volja se zgôdi« (Lk 22,42 vzp.). Ta njegov 'da' preobrne 'ne' prastaršev v raj. In koliko ga je morala stati ta privolitev v Očetovo voljo, je razvidno iz naslednjih skrivnosti, v katerih je pri bičanju, kronanju s trnjem, poti na Golgoti in končno s smrtjo na križu bil pahnjen v najgloblje ponižanje: *Ecce homo!*

V tem ponižanju se razodeva ne le ljubezen Boga samega, marveč tudi sam smisel človeka. *Ecce homo*: kdor hoče spoznati človeka, mora spoznati njegov smisel, njegovo korenino in dovršitev v Kristusu, v Bogu, ki se iz ljubezni poniža »do smrti, smrti na križu« (Flp 2,8). Žalostne

skrivnosti vodijo verujočega k podoživljanju Kristusove smrti, ko se postavi pod križ poleg Marije, da bi skupaj z njo prodril v globino božje ljubezni do človeka in tako občutil vso njeno prerajajočo moč.

Častitljive skrivnosti

23. »Premišljevanje Kristusovega obličja ne more obstati pri podobi Križanega. On je Vstali!«²⁹ Rožni venec že od nekdaj izraža to gotovost vere in vabi verujoče, naj stopijo onkraj temine trpljenja in usmerijo svoj pogled na Kristusovo veličastvo v vstajenju in vnebohodu. V premišljevanju Vstalega odkriva kristjan *razloge za svojo vero* (prim. 1 Kor 15,14). Ne doživlja le veselja tistih, katerim se je vstali Kristus prikazal – apostolom, Mariji Magdaleni, učencema v Emavsu –, marveč tudi *Marijino veselje*, ki je smela enako globoko izkusiti novo stvarnost svojega poveličanega Sina. K temu poveličanju, ki z vnebohodom postavlja Kristusa na Očetovo desnico, je bila povišana tudi sama. Tako je po čisto izrednem privilegiju že vnaprej deležna usode, ki je namenjena vsem pravičnim ob vstajenju mesa. Končno je bila kronana z veličastvom – kakor se nam razkriva v zadnji častitljivi skrivnosti – in sije kot kraljica angelov in svetnikov, kot predujem in vrhunec eshatološke stvarnosti Cerkve.

V središču te poti poveličanja Sina in Matere v tretji častitljivi skrivnosti rožnega venca stoji binkoštni dogodek, ki kaže obličje Cerkve kot družino, združeno z Marijo. Mogočno izlitje Svetega Duha Cerkev poživlja in pripravlja za izpolnjevanje njenega poslanstva pri širjenju evangelija. Premišljevanje te in drugih častitljivih skrivnosti mora v verujočih prebujati vedno bolj živo zavest o njihovem novem življenju v Kristusu. Pri tem je binkoštni prizor velika »ikona« znotraj stvarnosti Cerkve. Tako častitljive skrivnosti nahranjajo v verujočih *upanje na*

²⁹ Janez Pavel II., Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja, 28.

eshatološki cilj, naproti kateremu potujejo skozi zgodovino kot udje božjega ljudstva. To jih naravnost spodbuja k pogumnemu pričevanju za »veselo novico«, ki daje smisel vsemu njihovemu bivanju.

Od mnogih »skrivnosti« k »Skrivnosti«: Marijina pot

24. Ti sklopi premišljevanja, ki jih predlaga rožni venec, seveda ne izčrpajo celotne Skrivnosti, izražajo pa bistvene točke in dajejo našemu duhu okus za takšno poznavanje Kristusa, ki nenehno zajema iz istega izvira evangeljskega besedila. Vsak posamezni odsek Kristusovega življenja, o katerem poročajo evangelisti, žari v sijaju tiste skrivnosti, ki presega vsako spoznanje (prim. Ef 3,19). Skrivnost učlovečene Besede je tista, v kateri »prebiva vsa polnost božanstva« (Kol 2,9). Zaradi tega *Katekizem katoliške Cerkve* tako zelo poudarja Kristusove skrivnosti, ko nas spominja na to, da »je vse v Jezusovem življenju znamenje njegove najbolj notranje skrivnosti.«³⁰ »*Duc in altum, odrini na globoko*« Cerkve tretjega tisočletja se meri ob sposobnosti kristjanov, »za vse bogastvo popolnega razumevanja, za spoznanje božje skrivnosti, ki je Kristus, v katerem so skriti vsi zakladi modrosti in vednosti« (Kol 2,2–3). Goreči klic pisma Efežanom je namenjen vsem krščeni: »Po veri naj se v vaših srcih naseli Kristus, da boste mogli, ukoreninjeni in utrjeni v ljubezni, z vsemi svetimi razumeti ... vse spoznanje presegajočo Kristusovo ljubezen, da se boste spopolnili do vse božje polnosti« (Ef 3,17–19).

Rožni venec se postavlja v službo temu idealu, ko nam razkriva, kar je »tajno«, da bi se lažje odprli za globoko in navdušujoče poznavanje Kristusa. Rožni venec bi mogli imenovati *Marijina pot*. To je pot zgleđa nazareške Device, ki je žena vere, molka in poslušanja. Obenem je to pot marijanske pobožnosti, prešinjene z zavestjo nerazdruž-

³⁰ KKC 515.

ljivega razmerja, ki povezuje Kristusa z njegovo najsvetejšo Materjo: *Kristusove skrivnosti* so v nekem smislu tudi *skrivnosti Matere* celo tedaj, ko ni neposredno vključena, in sicer na osnovi dejstva, da živi od njega in zanj. Če napravimo besede nadangela Gabriela in svete Elizabete v *zdravamariji* za svoje, nas ta molitev spodbuja, da vedno znova iščemo pri Mariji, na njenih rokah in v njenem srcu «blagoslovljeni sad njenega telesa» (prim. Lk 1,42).

Skrivnost Kristusa, »skrivnost« človeka

25. V svojem že omenjenem pričevanju iz leta 1978 o rožnem vencu kot moji najljubši molitvi sem uporabil podobo, h kateri bi se rad vrnil. Takrat sem rekel, da »v preprosti molitvi rožnega venca utripa ritem človeškega življenja.«³¹

V luči doslej podanih premislekov o Kristusovih skrivnostih ni težko poglobiti *antropoloških implikacij* rožnega venca. Ta pomenska vsebina je bolj korenita, kakor se zdi na prvi pogled. Kdor se loti preiščevanja o Jezusu Kristusu vzdolž različnih obdobj njegovega življenja, bo v njem nujno odkril tudi resnico o človeku. To je sijajna trditev 2. vatikanskega koncila, ki sem se je od svoje okrožnice *Redemptor hominis* dalje vedno znova loteval v svoji učiteljski službi: »V resnici samo v skrivnosti učlovečene Besede res v jasni luči zasije skrivnost človeka.«³² Rožni venec pomaga, da se odpremo tej luči. Pri hoji po Kristusovi poti, v kateri je »rekapitulirana« (povzeta v eni glavi)³³ razkrita in odrešena človekova pot, se verujoči postavi pred podobo resničnega človeka. Premišljujejoč Kristusovo rojstvo izkuša svetost življenja; ko zre na nazareško hišo, dojame prvotno resnico o družini v božji

³¹ Angelovo češčenje, 29. oktobra 1978: Insegnamenti 1 (1978) 76.

³² CS 22.

³³ Prim. sv. Irenej Lyonski, *Adversus haereses*, III, 18, 1: PG 7, 932.

zamisli. Ko posluša Učenika v skrivnostih njegovega javnega delovanja, črpa iz tega luč za vstop v božje kraljestvo; in ko stopa po poti na Kalvarijo, spoznava smisel odrešilnega trpljenja. Ko pa končno premišljuje Kristusa in njegovo Mater v nebeški slavi, vidi cilj, h kateremu je poklican vsakdo izmed nas, če dopusti, da ga Sveti Duh ozdravi in preobrazi. Tako lahko rečemo, da vsaka skrivnost rožnega venca, če jo dobro meditiramo, razsvetljuje skrivnost človeka.

Istočasno je tedaj povsem naravno, da k temu srečanju s sveto človeško naravo Odrešenika prinašamo tiste mnogotere probleme, stiske, napore in namere, ki zaznamujejo naše življenje. »Preloži na Gospoda svojo skrb, on te bo podpiral« (Ps 55,23). Premišljevaje moliti rožni venec pomeni izročati naše zadeve usmiljenemu Jezusovemu srcu in srcu njegove Matere. V oddaljenosti petindvajsetih let in s pogledom nazaj na preizkušnje, ki jih niti v izvrševanju petrovske službe ni manjkalo, želim ponovno prisrčno povabiti vse, naj osebno izkusijo: da, v rožnem vencu zares »utripa ritem človeškega življenja«, da bi ga uskladil z ritmom božjega življenja v radostnem občestvu presvete Trojice, ki je cilj in hrepenenje našega bivanja.

Tretje poglavje

»MENI JE ŽIVLJENJE KRISTUS«

Rožni venec: pot sprejemanja skrivnosti

26. Rožni venec je premišljevanje Kristusovih skrivnosti po značilni metodi, ki je po svoji naravi takšna, da olajšuje njihovo usvojitev. *Ta metoda temelji na ponavljanju.* To posebej velja za *zdravamarijo*, ki jo pri vsaki skrivnosti desetkrat ponovimo. Ob površnem gledanju na to ponavljanje bi mogli biti v skušnjavi, da bi imeli rožni venec za suho in dolgočasno obliko pobožnosti. K čisto drugačnemu vrednotenju pa pridemo, če na to molitev gledamo kot na izraz tiste ljubezni, ki se ne utruje obračati se k ljubljeni osebi. Čeprav so si izrazne oblike pri tem na zunaj podobne, pa so zaradi čustev, ki jih prepajajo, vedno nove.

V Kristusu si je Bog resnično privzel človeško srce. Bog ima ne le božje srce, polno usmiljenja in odpuščanja, marveč tudi človeško srce, sposobno vseh čustvenih vzgibov. Če bi glede tega potrebovali evangeljsko pričevanje, ga ne bi bilo težko najti v ganljivem Kristusovem pogovoru s Petrom po vstajenju: »Simon, Janezov sin, ali me ljubiš?«. Trikrat postavi Gospod vprašanje, trikrat sledi odgovor: »Gospod, ti veš, da te ljubim!« (prim. Jn 21,15–17). Onkraj posebnega pomena tega odlomka, tako pomembnega za Petrovo poslanstvo, nikomur ne more uiti lepota te trikratne ponovitve, v kateri se izražata pereče vprašanje in ustrezni odgovor tako, da odsevata splošno izkušnjo človeške ljubezni. Če naj pravilno razumemo rožni venec, moramo vstopiti v psihološko dinamiko, kakršna je lastna ljubezni.

Eno je jasno: če se ponavljanje *zdravamarije* obrača neposredno na Marijo, se dejanje ljubezni z njo in po njej obrača navsezadnje na Jezusa. Ponavljanje se hrani iz hrepenenja po vedno polnejšem priličenju Kristusu, kar je pravi »program« krščanskega življenja. Sveti Pavel je s plamenečimi besedami izrekel ta program: »Življenje je meni Kristus in smrt dobiček« (Flp 1,21). In spet: »Živim, pa ne več jaz, ampak v meni živi Kristus« (Gal 2,20). Rožni venec nam pomaga, da na poti upodabljanja po Kristusu rastemo naproti cilju, ki je svetost.

Učinkovita metoda ...

27. Ne smemo biti presenečeni, da našemu odnosu do Kristusa lahko pomaga metoda. Bog se priobčuje človeku v spoštovanju človeške narave in njenih življenjskih ritmov. Krščanska duhovnost sicer ve za vzvišene oblike mističnega molka, v katerem intenzivnost neizrekljivega človekovega združenja z Bogom do neke mere preseže vse podobe, besede in kretnje. Vendarle je ta duhovnost normalno zaznamovana s celovito pritegnjenostjo osebe v njeni kompleksni psihofizični in medčloveški stvarnosti.

To je vidno zlasti v *liturgiji*. Zakramenti in zakramentali so zgrajeni v vrsti obredov, ki nagovarjajo različne razsežnosti človeškega življenja. Tudi ne-liturgična molitev ustreza tej zahtevi. To potrjuje dejstvo, da je najznačilnejša vzhodna molitev kristološke meditacije od zdavnaj vezana na ritem dihanja: »Gospod Jezus Kristus, Božji Sin, usmili se mene grešnika!«³⁴ Ta vezanost na ritem dihanja hkrati pospešuje vztrajnost klicanja in podeljuje tako rekoč fizično gostoto želji, da bi Kristus sam postal dihanje, duša in »vse« našega življenja.

³⁴ KKC 2616.

Ob začetku novega tisočletja

28. V apostolskem pismu *Ob začetku novega tisočletja* sem spomnil na to, da danes tudi na Zahodu *obstaja nova potrebnost premišljevalne molitve*, ki pa ima v drugih religijah včasih precej prikupne izrazne oblike.³⁵ Ne manjka kristjanov, ki se zaradi pičlega poznanja krščanskega kontemplativnega izročila dajo pritegniti takšnim oblikam. Čeprav so v njih tudi pozitivne prvine, ki morejo dopolniti krščansko izkušnjo molitve, pa te oblike pogosto vsebujejo nesprejemljivo ideološko ozadje. Tudi v teh oblikah molitve je zelo v veljavi metodologija, ki s ciljem visoke duhovne zbranosti uporablja psihofizične tehnike ponavljajoče in simbolične narave. Rožni venec je mogoče postaviti v ta vsesplošni okvir religioznih pojavov, vendar s svojskimi značilnostmi, ki ustrezajo tipičnim zahtevam specifičnosti krščanstva.

Rožni venec je v resnici le ena *metoda premišljevanja*. Kot metodo ga moramo uporabljati z ozirom na namen in ne more postati sam sebi namen. Ker je sad izkušnje stoletij, pa vendar tudi metode ne smemo podcenjevati. Zanj govori izkušnja nešteti svetnikov. To pa ne pomeni, da je ni mogoče izboljšati. Prav na to meri dopolnitev rožnega venca z novim vencem *mysteria lucis*, ki jih želim skupaj z nekaterimi napotki za molitev rožnega venca predložiti v tem pismu. Čeprav spoštljivo ohranjam v veliki meri utrjeno duhovno zgradbo te molitve, bi rad pomagal vernikom, da bodo ob novih desetkah razumeli rožni venec na njegovi simbolični ravni, v skladu z zahtevami, ki nam jih postavlja vsakdanje življenje. Brez tega smo ne le v nevarnosti, da molitev ne bo prinašala zaželenih duhovnih sadov, ampak tudi v nevarnosti, da bo molitvena vrstica z jagodami, ob kateri navadno molimo rožni venec, v občutju končno postala podobna amuletu ali magičnemu predmetu, in se popolnoma popačila po svojem smislu in svoji vlogi.

³⁵ Prim. *Ob začetku novega tisočletja*, 33.

Napoved skrivnosti rožnega venca

29. Napovedati vsakokratno skrivnost desetke rožnega venca, ki jo lahko premišljujemo tudi ob upodobitvi (ikoni) njene vsebine, je kakor *odprtje prizora*, na katerega se osredotoči naša pozornost. Besede popeljejo domišljijo in duha k določenemu dogodku ali trenutku Kristusovega življenja. V duhovnosti, ki se je izoblikovala v Cerkvi, naj bo to češčenje svetih podob kakor tudi mnoge s čutnimi prvini bogate oblike pobožnosti, a prav tako tudi metoda, ki jo je v svojih Duhovnih vajah predložil Ignacij Lojolski, vse se zatekajo k zmožnosti gledanja in domišljjskega predstavljanja (*compositio loci*), in veljajo kot velika pomoč za pospeševanje dušne koncentracije na skrivnost, ki jo premišljujemo. Tukaj gre med drugim za metodologijo, ki *ustreza logiki učlovečenja*: Bog je v Jezusu hotel privzeti človeške poteze. Po njegovi telesni stvarnosti moremo priti v stik z njegovo božjo skrivnostjo.

Tudi napoved različnih skrivnosti rožnega venca ustreza tej zahtevi po konkretnosti. Seveda te besede ne nadomeščajo evangelija in nam ne kličejo v spomin vseh njegovih strani. Rožni venec torej ne nadomešča tega, čemur pravimo *lectio divina*, marveč ravno nasprotno: predpostavlja to branje in ga spodbuja. Toda če se skrivnosti, ki jih premišljujemo v rožnem vencu in so zdaj dopolnjene z *mysteria lucis*, omejujejo na temeljne točke Kristusovega življenja, se duša zlahka pomudi še pri ostalem evangeliju, zlasti kadar molimo rožni venec v posebnih trenutkih daljše zbranosti.

Poslušanje božje besede

30. Da bi dali meditaciji svetopisemsko podlago in večjo globino, je koristno, da za napovedjo skrivnosti rožnovenske desetke sledi *oznanilo ustreznega svetopisemskega odlomka*. Glede na okoliščine more biti krajši ali daljši. Druga besedila gotovo nikdar ne morejo doseči no-

tranje učinkovitosti navdihnjene besede. Poslušanje te besede je združeno z gotovostjo, da je to božja beseda, oznanjena danes in »zame«.

Če božjo besedo tako sprejmemo, vstopi v metodologijo rožnovenskega ponavljanja, ne da bi v nas prebujala dolgočasje, ki bi ga povzročilo golo navajanje že dobro znane informacije. Ne gre za to, da ponovno prikličemo v spomin neko informacijo, marveč za to, da *pustimo govoriti Bogu*. Ob kakšni priložnosti slovesne in občestvene molitve smemo to besedo osvetliti s kratkim komentarjem.

Tihota

31. *Poslušanje in meditacija se hranita iz tihote.* Preden začnemo z ustno molitvijo desetke je prav, da se po napovedi skrivnosti in po oznanilu božje besede nekoliko ustavimo in usmerimo svoj pogled na skrivnost, ki naj jo preiščujemo. Ponovno odkritje vrednote tišine je ena izmed skrivnosti v prakticiranju kontemplacije in meditacije. Dejstvo, da danes tihota postaja vse težja, spada k mejam močno tehnizirane družbe, ki jo preplavljajo sredstva množičnega obveščanja. Kakor so pri obhajanju bogoslužja priporočeni trenutki tihote, tako je tudi pri molitvi rožnega venca smiselno, da za poslušanjem božje besede napravimo kratek premor, da bi duša mogla premisliti vsebino določene skrivnosti.

»Očenaš«

32. Po poslušanju besede in preiščevanju skrivnosti *se duša naravno dvigne k Očetu*. Jezus nas z vsako svojih skrivnosti vodi k Očetu, h kateremu se nenehno obrača, saj počiva v njegovem »naročju« (prim. Jn 1,18). Hoče nas uvesti v zaupnost z Očetom, da bi mogli skupaj z njim izrekati »Abba, Oče« (Rim 8,15; Gal 4,6). Ravno v povezanosti z Očetom nas Jezus napravlja za svoje brate in za brate med seboj, ko nam priobčuje Duha, ki

je obenem njegov in Očetov Duh. »Očenaš«, ki ga ponavljamo pri *zdravamarijah*, sestavlja tako rekoč temelj kristološko-marijanskega premišljevanja in daje tudi meditiranju skrivnosti v samoti cerkvenostno razsežnost.

Deset »zdravamarij«

33. To je najobsežnejši del rožnega venca, ki ga v celoti napravlja za *marijansko molitev v najvišjem smislu*. Ravno v luči prav pojmovane *zdravamarije* pa moremo jasno ugotoviti, da marijanska narava ne nasprotuje kristološki, marveč – nasprotno – jo poudarja in povzdiguje. Prvi del *zdravamarije*, ki je izpeljan iz besed nadangela Gabriela in svete Elizabete Mariji, je dejansko kontemplacija in adoracija skrivnosti, ki se izpolnjuje v nazareški devici. Besede izražajo tako rekoč občudovanje nebes in zemlje ter pustijo, da nekako skozi pronicavo veselje Boga samega, ko premišljuje svojo mojstrovino – učlovečenje Sina v deviškem Marijinem naročju –, v smislu onega radostnega pogleda v prvi Mojzesovi knjigi (prim. 1 Mz 1,31), onega prvotnega »*pathosa*, s katerim je Bog ob začetku stvarjenja ogledoval delo svojih rok.«³⁶ *Zdravamarija*, ki jo ponavljamo pri rožnem vencu, nas ponese na valove božjega veselja: to je veselo vzklikanje, strmenje in zahvaljevanje za največji čudež zgodovine. To je izpolnitev Marijine napovedi: »Glej, blagrovali me bodo odslej vsi rodovi« (Lk 1,48).

Središče *zdravamarije*, tako rekoč tečaj med prvim in drugim delom, je *Jesusovo ime*. Včasih, predvsem pri nagli molitvi se zgodi, da nam to središče uide, s tem pa izgubimo tudi stik s skrivnostjo, ki jo pravkar premišljujemo. Toda ravno poudarek, ki ga dajemo Jezusovemu imenu in njegovi skrivnosti, napravlja molitev rožnega venca za pomenljivo in rodovitno. Že papež Pavel VI. je v apostolski spodbudi *O Marijinem češčenju* spomnil na po-

³⁶ Janez Pavel II., Pismo umetnikom, CD 82, Ljubljana 1999, 1.

nekoč ohranjeno navado, pri kateri Jezusovemu imenu dajo poudarek s tem, da dodajo stavek, ki se nanaša na pravkar premišljevano skrivnost.³⁷ To je hvalevreden običaj, predvsem pri skupni molitvi, saj močno izraža kristološko vero, ki se obrača na različne trenutke Odrešenikovega življenja. To je *izpoved vere* in hkrati pomoč, da ohranimo premišljevanje budno. Tako je mogoče živeti tisto asimilirajočo vlogo, ki je vsebovana v ponavljanju *zdravamarije*, z ozirom na Kristusovo skrivnost. Pot asimilacije, ki meri na to, da bi nam omogočala stopiti čim globlje v Kristusovo življenje, je ponavljanje Jezusovega imena – v katerem edinem nam je dano, da se moremo po njem rešiti (prim. Apd 4,12) – prepleteneža z imenom preblažene Matere. Pri tem tako rekoč dopuščamo, da nam Marija navdihuje Jezusovo ime.

Iz čisto posebnega odnosa do Kristusa, ki iz Marije naredi Božjo Mater, *Theotīkos*, sledi nato tudi moč prošnje, s katero se obračamo nanjo v drugem delu molitve, ko zaupamo njeni materinski priprošnji svoje življenje in uro svoje smrti.

»Slava«

34. Trinitarična doksologija je cilj krščanske kontemplacije. Kristus je namreč pot, ki nas v Svetem Duhu vodi k Očetu. Če to pot prehodimo do konca, se vedno znova znajdemo pred skrivnostjo treh božjih oseb, ki jih hvalimo, častimo in se jim zahvaljujemo. Pomembno je, da pri rožnem vencu dobro poudarimo *slavo, vrhunec kontemplacije*. Pri javni molitvi jo lahko tudi zapojemo, in s tem ustrezno naglasimo nosilno strukturo in perspektivo vsake krščanske molitve.

³⁷ Prim. št. 46: AAS 66 (1974), 155. Pred kratkim je kongregacija za bogoslužje in zakramente pohvalno omenila ta običaj v »Navodilu o bogoslužju in ljudski pobožnosti. Načela in orientacijska pomoč« (17. decembra 2001) 201, Vatikan 2002, str. 165.

V isti meri, v kateri je ljubezen do Kristusa in do Marije napravljala naše premišljevanje skrivnosti od *zdravamarije do zdravamarije* pozorno, globoko in živo, prejme tudi trinitarično povečevanje ob vsaki desetki, ne da bi ga količkaj skrčili na hitro končanje, ustrezni premišljuječi ton. Kakor da bi to povečevanje dvignilo našega duha v višave nebes in nam dalo na neki način podoživeti dogodek na Taboru, anticipacijo prihodnje kontemplacije: »Dobro je, da smo tukaj« (Lk 9,33).

Sklepni vzdihljaj

35. Po utečeni praksi molitve rožnega venca sledi trinitaričnemu sklepnemu obrazcu še vzdihljaj, ki je glede na navade različen. Ne da bi hoteli zmanjševati vrednost teh vzklikov, se zdi primerno poudariti, da bo premišljevanje skrivnosti moglo bolje izraziti vso svojo rodovitnost, če bomo skrbeli, da se bo vsaka skrivnost končala z *molitvijo za posebne sadove premišljevanja te skrivnosti*. Tako bo rožni venec mogel še učinkoviteje izražati svojo povezanost s krščanskim življenjem. Prav to predlaga lepa bogoslužna molitev, ki nas vabi, naj po premišljevanju skrivnosti rožnega venca »posnemamo to, kar vsebujejo, da bomo dosegli to, kar obljubljujejo.«³⁸

Takšna sklepna molitev si sme, kakor je že v navadi, privzeti mnogovrstne oblike. Tako se molitev rožnega venca lahko tudi bolj prilagodi različnim duhovnim izročilom in različnim krščanskim skupnostim. V tej perspektivi je želeti, da bi najboljše predloge širili s primerno pastoralno razsodnostjo. K temu lahko pomagajo izkušnje v marijanskih središčih in v romarskih svetiščih, kjer ima rožni venec še posebno mesto, tako da se more božje ljudstvo okoristiti z vsem pristnim duhovnim bogastvom in more iz njega črpati hrano za lastno premišljevanje.

³⁸ Missale Romanum 1960, in festo B. M. Virginis a Rosario.

Vrvica rožnega venca

36. Tradicionalni pripomoček za molitev rožnega venca je vrvica, na kateri so nanizane »jagode«. Ob bolj površnem načinu gledanja postane to pogosto zgolj predmet za štetje zapovrstnih *zdravamarij*. Vendar pa more izražati tudi simbolični pomen, ki lahko pripomore k še globljemu ponotranjenju premišljevanja.

Najprej je glede tega treba povedati, da *rožni venec poteka v smeri h križu*, ki odpira in sklepa pot molitve. Življenje in molitev verujočih najdeta svoje središče v Kristusu. Vse izhaja od njega, vse se usmerja k njemu, vse vodi po njem v Svetem Duhu k Očetu.

Kot pripomoček za štetje zaporednih molitvenih prvin nas rožni venec spominja na vztrajno potovanje krščanske kontemplacije in popolnosti. Blaženi Bartolo Longo je videl v njem tudi »verigo«, ki nas veže na Boga. Da, verigo, a takšno, ki nam vedno razkriva odnos do Boga, ki je Oče. Rožni venec je veriga »otročstva«, ki nas privede v sozvočje z Marijo, »Gospodovo deklo« (Lk 1,38), in končno s Kristusom samim, ki je, čeprav je bil enak Bogu, iz ljubezni do nas postal »hlapec« (prim. Flp 2,7).

Lepo je tudi razprostrti simbolični pomen rožnega venca na naše medsebojne odnose, in v njem odkrivati občestveno in bratovsko vez, ki nas vse zedinja v Kristusu.

Začetek in konec

37. Uvodne molitve rožnega venca so v današnji praksi različne glede na navade posameznih Cerkva. Ponekod radi začenjajo z vzklikom 70. psalma: »O Bog, ozri se name in me poslušaj; Gospod, pridi in mi pomagaj«. To je prošnja, da bi se v molivcu okrepila ponižna zavest lastne revščine pred Bogom. Drugje pa začenjajo rožni venec z molitvijo *vere*, da bi tako rekoč postavili izpoved vere kot podlago premišljevanja. Ta dva in podobni načini molitve so enako upravičeni, kolikor morejo dobro uglasiti

duha na premišljevanje. Rožni venec se konča z molitvijo po namenu svetega očeta. Tako razširi pogled molivca na prostrano obzorje cerkvenih zadev in potreb. Da bi spodbudila k tej vesoljni cerkvenostni naravnosti rožnega venca, je Cerkev hotela nakloniti odpustke tistim, ki ga molijo z ustreznim razpoloženjem.

Če tako gledamo nanj, dejansko postane rožni venec resnična duhovna pot, na kateri se Marija napravi za mater, učiteljico in vodnico, ki s svojo mogočo priprošnjo podpira verujoče. Zato ni čudno, če duh ob koncu te molitve, v kateri je smel tako globoko izkušati Marijino materinstvo, čuti potrebo, da preide v hvaljenje svete Device, bodisi s sijajno molitvijo *Salve Regina* (*Pozdravljena, Kraljica*), ali z *lavretanskimi litanijami*. To je okronanje notranje poti, ki je ponesla verne v živ stik s skrivnostjo Kristusa in njegove presvete Matere.

Časovna razporeditev

38. Rožni venec lahko molimo vsak dan v celoti. Neredki to hvalevredno delajo. Tako rožni venec z molitvijo izpolnjuje dan mnogih kontemplativnih oseb; prav tako je spremljevalec bolnih in ostarelih, ki imajo na razpolago dosti časa. Po drugi strani je jasno, da morejo mnogi ljudje zmoliti le en del rožnega venca, ustrezno določenemu tedenskemu redu. To velja toliko bolj ob dodatku novih *mysteria lucis*. Tedenska razporeditev navsezadnje daje različnim dnevom v tednu neko duhovno »barvo«, podobno kakor liturgija napravlja z različnimi časi liturgičnega leta.

Po uveljavljeni praksi sta ponedeljek in četrtek posvečena veselim skrivnostim, torek in petek žalostnim, sreda, sobota in nedelja častljivim skrivnostim. Kje naj bodo uvrščene »svete skrivnosti«? Glede na to, da se častljive skrivnosti kar zapovrstjo ponavljajo v soboto in nedeljo in da je sobota že od nekaj posvečena Marijinemu spominu, se zdi smiselno, da prenesemo drugo te-

densko meditacijo veselih skrivnosti s četrta na soboto, saj je v njih Marijina navzočnost najbolj poudarjena. Tako ostane četrtek prost za premišljevanje svetlih skrivnosti.

To navodilo nikakor noče omejevati pripadajoče svobode v osebni in občestveni premišljevanju glede na duhovne in pastoralne potrebe in predvsem glede na liturgične praznike, ki lahko narekujejo ustrezne prilagoditve. Resnično je pomembno to, da vedno bolj doumavamo in izkušamo rožni venec kot pot premišljevanja. Premišljevanje rožnega venca kot dopolnilo k temu, kar se vrši v bogoslužju, zaznamuje kristjanov teden, čigar osišče je nedelja, dan vstajenja. Teden postane pot, na kateri stopamo skozi skrivnosti Kristusovega življenja, ki se v življenju svojih učencev izkazuje kot Gospod časa in zgodovine.

SKLEP

*»Blagoslovljen Marijin rožni venec,
blaga veriga, ki nas povezuje z Bogom«*

39. Dosedanji premisleki obširno navajajo bogastvo te prastare molitve, ki združuje preprostost ljudske molitve s teološko globino. Primerna je za ljudi, ki čutijo zahtevo po zrelejši kontemplaciji.

Cerkev je tej molitvi vedno pripisovala posebno učinkovitost. Najtežje skrbi je z zaupanjem polagala v skupno in vztrajno molitev rožnega venca. V časih, ko je bilo krščanstvo samo ogroženo, so rešitev iz nevarnosti pripisovali tej mogočni molitvi. Devico presvetega rožnega venca so pozdravljali in častili kot srednico odrešenja.

Učinkovitosti te molitve danes rad zaupam – kakor sem že uvodoma omenil – prošnjo za mir na svetu in za družine.

Mir

40. Težave, ki jih oder sveta kaže ob začetku novega tisočletja, nas utrjujejo v misli, da obstaja upanje na manj temno prihodnost edinole v posegu od zgoraj, ki more usmeriti srca teh, ki živijo v konfliktnih situacijah, in vseh tistih, ki imajo nalogo vodenja usode narodov.

Po svoji naravi je rožni venec naravnani na mir. To sledi iz dejstva, da ta molitev sestoji iz premišljanja Kristusa, kneza miru, ki «je naš mir» (Ef 2,14). Kdor si usvoji Kristusovo skrivnost – in ravno temu je namenjen rožni venec –, si usvoji skrivnost miru in jo napravi za program svojega življenja. Dalje, v moči svoje meditativne

narave rožni venec z mirnim sosledjem *zdravamarij* pomirjujoče vpliva na molivca. Razpoloži ga, da v globini svojega bitja sprejema in izkuša, okrog sebe pa razširja tisti resnični mir, ki je poseben dar Vstalega (prim. Jn 14,17; 20,21).

Rožni venec je molitev za mir tudi na temelju sadov ljubezni, ki jih prinaša. Če ga dobro molimo kot resnično meditacijo, tedaj rožni venec, ko pospešuje srečanje s Kristusom v njegovih skrivnostih, nujno kaže tudi na Kristusovo obličje v bratih, zlasti v tistih, ki morajo veliko trpeti. Kako bi mogli pri premišljevanju veselih skrivnosti gledati v Betlehemu rojeno Dete, ne da bi nas pri tem napolnjevala želja sprejemati življenje, ga braniti in pospeševati, kakor tudi sprejemati trpljenje otrok v mnogih delih sveta? Kako bi mogli hoditi za Kristusom, razodevalcem, v svetlih skrivnostih, ne da bi sklenili, da bomo v vsakdanjem življenju izpričevali blagre? In kako bi mogli premišljevati s križem obloženega in križanega Kristusa, ne da bi nas to spodbudilo, naj bomo tudi sami Simon iz Cirene za vsakega brata, ki je onemogel od bolečine ali ga je strla brezupnost? Kako bi mogli končno upirati oči v veličastvo vstalega Kristusa in v Marijo, kronano za Kraljico, ne da bi občutili hrepenenje po tem, da bi napravili ta svet lepši in pravičnejši ter ga približali božji zamisli?

Ko rožni venec usmerja naš pogled na Kristusa, nas napravlja tudi za graditelje miru na svetu. Ker je rožni venec po svoji naravi vztrajna in skupna prosilna molitev, v skladu s Kristusovim naročilom, naj vedno molimo in »se ne naveličamo« (prim. Lk 18,1), nas navdaja z upanjem, da je tudi danes mogoče zmagati v tako hudi »bitki« kakršna je bitka za mir. Daleč od tega, da bi bil beg od problemov tega sveta, nas rožni venec spodbuja, naj gledamo nanje z očmi odgovornosti in velikodušnosti. Daje nam moč, da se lotevamo težav z neomajnim zaupanjem v božjo pomoč in s trdnim sklepom, da bomo v vseh okoliščinah izpričevali ljubezen, ki je »vez popolnosti« (Kol 3,14).

Družina: starši ...

41. Kot molitev za mir je rožni venec tudi in že od nekdanj *družinska molitev in molitev za družino*. Prej je bila ta molitev posebno draga krščanskim družinam in je gotovo pospeševala slogo njenih članov. Te dragocene dediščine ne smemo izgubiti. Treba se je vrniti k molitvi v družini in k molitvi za družine ravno po tej obliki molitve.

V apostolskem pismu *Ob začetku novega tisočletja* sem opogumljal, naj tudi laiki v navadnem življenju župnijskih skupnosti ali v različnih krščanskih skupinah opravljajo molitveno bogoslužje.³⁹ Isto želim tudi za molitev rožnega venca. Tukaj ne gre za dva izbirna predloga, marveč za dve dopolnjujoči se poti krščanskega premišljevanja. Zato prosim vse tiste, ki se posvečajo družinski pastoralni, naj s prepričanjem spodbujajo k molitvi rožnega venca.

Družina, ki moli skupaj, ostane skupaj. Že od nekdanj je rožni venec tista molitev, h kateri se zbere vsa družina. Ko posamezni člani družine usmerjajo svoj pogled na Jezusa, si morejo vedno znova tudi drug drugemu pogledati v oči, se med seboj pogovarjati, se zavzemati drug za drugega, si medsebojno odpuščati in začenjati vedno znova v zavezi ljubezni, ki jo poživlja Sveti Duh.

Mnoge težave današnjih družin, posebej v gospodarsko visoko razviti družbi, so odvisne od tega, da medsebojna komunikacija postaja vedno težja. Nič več nam ne uspe skupaj preživljati čas, in še tistim redkim trenutkom skupnega bivanja gospodujejo televizijske podobe. Ponovna ožvitev molitve rožnega venca v družini pomeni spustiti v svoje vsakdanje življenje čisto druge podobe, in sicer podobe skrivnosti odrešenja: podobo Odrešenika, podobo njegove presvete Matere. Družina, ki skupaj moli rožni venec, obnavlja nekaj od vzdušja nazareškega doma: v središče postavlja Jezusa, z njim deli veselje in trpljenje, v njegove roke polaga potrebe in načrte, od njega črpa upanje in moč za življenjsko pot.

³⁹ Prim. Ob začetku novega tisočletja, 34.

... in otroci

42. Lepo in rodovitno je tudi, da tej molitvi zaupamo *leta odraščanja otrok*. Ali ni morda ravno rožni venec molitev Jezusove življenjske poti – od spočetja do smrti, vstajenja in poveličanja? Prav danes je staršem vse težje spremljati svoje otroke v raznih obdobjih njihovega življenja. V današnji družbi visoko razvite tehnologije, sredstev množičnega obveščanja in globalizacije se vse odvija mnogo hitreje, kulturna razlika med rodovi postaja vse globlja. Cela gora informacij in povsem nepredvidljivih izkušenj dobi zgodaj prostor v življenju otrok in odrasčajočih. Za starše je reševanje tveganj, katerim so izpostavljeni otroci, včasih zastrašujoče. Neredko so njihov delež izkušnje neizrekljivega razočaranja, ko ugotovijo, da so njihovi lastni otroci nasedli zapeljevanju k mamilom, privlačnosti nebrzdanega čutnega uživanja (hedonizma), skušnjavi nasilja, kakor tudi najrazličnejšim oblikam nesmiselnosti in obupa.

Moliti rožni venec *za otroke* in še bolj *z otroki*, ter jih vzgajati že od najnežnejših let za tisti vsakdanji družinski »molitveni postanek« – to seveda ni patentirana rešitev vseh problemov, vendar pa je duhovna pomoč, ki je ne smemo podcenjevati. Temu bi mogli ugovarjati, da je rožni venec molitev, ki prav malo ustreza okusu današnjih otrok in mladih. Toda ugovor se morda nanaša na takšen način molitve rožnega venca, ki mu pogosto manjka skrbnosti. Ob predpostavki, da ohranimo temeljno strukturo rožnega venca, prav nič ne nasprotuje temu, da molitev rožnega venca z otroki in mladimi v družini ali v skupinah obogatimo s primernimi simboličnimi in praktičnimi prvinami, ki so primerne, da pospešujejo razumevanje in pravilno vrednotenje te molitve. Zakaj ne bi poskusili? Mladinska pastorala, ki se ne le ne odpove ničemur bistvenemu, marveč navdušuje in je ustvarjalna, more tako z božjo pomočjo doseči vsekakor zares pomembne stvari. Svetovni dnevi mladih so dali merilo za

to! Če bomo dobro predstavili in uvedli rožni venec, sem prepričan, da bodo mladi sami sposobni še kdaj presesteti odrasle, ko si bodo prisvojili to molitev in jo molili z navdušenjem, ki je značilno za njihova leta.

Rožni venec – zaklad, ki ga moramo ponovno odkriti

43. Dragi bratje in sestre! Molitev, ki je tako preprosta in hkrati tako bogata, zares zasluži, da jo krščansko občestvo ponovno odkrije. Storimo to predvsem v tem letu in sprejmimo ta predlog kot okrepitev nadaljevanja tistih smernic, ki jih je začrtalo apostolsko pismo *Novo millennio ineunte* in ob katerem se navdihuje mnogo delnih Cerkva pri izdelavi svojih pastoralnih načrtov za bližnjo prihodnost.

Posebej se obračam na vas, dragi sobratje v škofovski službi, na duhovnike in diakone in na vas, ki ste dejavni v različnih službah pastoralne dejavnosti: če osebno izkusite lepoto rožnega venca, boste vi sami postali goreči pospeševalci te molitve!

Tudi v vas, teologi, stavljam svoje zaupanje, da boste v okviru natančnih in hkrati modrih premislekov, ki temeljijo na božji besedi, upoštevali tudi življenje božjega ljudstva pomagali odkriti svetopisemske temelje, duhovno bogastvo in pastoralno učinkovitost te prastare molitve.

Računam na vas, Bogu posvečeni verniki, ki ste posebej poklicani h kontemplaciji Kristusovega obličja v Marijini šoli.

Gledam na vse vas, bratje in sestre vseh stanov, na vas, krščanske družine, na vas, bolni in ostareli, na vas, mladi: *vzemite znova z zaupanjem rožni venec v roke!* Znova odkrijte rožni venec v luči Svetega pisma, v skladu z obhajanjem liturgije in v okoliščinah vsakdanjega življenja.

44. Naj ta moj klic ne gre mimo ušes! Ob začetku petindvajsetega leta svojega papeževanja zaupljivo polagam

to apostolsko pismo v modre roke Device Marije. V čudovitem svetišču, ki ga je v njeno čast postavil blaženi Bartolo Longo, apostol rožnega venca, v duhu poklekujem pred njeno podobo. Rad si usvojim ganljive besede, s katerimi končuje znamenito *prošnjo Kraljici svetega rožnega venca*: «O rožni venec, blagoslovljen po Mariji, blaga veriga, ki nas povezuje z Bogom, vez ljubezni, ki nas zedinja z angeli, stolp zveličanja zoper napade pekla, varen pristan v vesoljnem brodolomu, nikdar več te ne izpustimo. Ti, naša moč v smrtni uri. Tebi velja zadnji poljub našega življenja ob naši smrti. Zadnji pozdrav naših ustnic bodi tvoje milo ime, o Kraljica rožnega venca iz Pompejev! O dobra Mati, pribežališče grešnikov, vzvišena tolažnica žalostnih, bodi vsepovsod hvaljena, danes in vedno v nebesih in na zemlji!«.

V Vatikanu, 16. oktobra leta 2002, ob začetku petindvajsetega leta mojega papeževanja.

Janez Pavel II.

KRATICE

1. Drugi vatikanski cerkveni zbor (1962–1965)

GS – CS	Pastoralna konstitucija Gaudium et spes – Cerkev v sedanjem svetu (1965).
LG – C	Dogmatična konstitucija Lumen gentium – O Cerkvi (1964).
SC – B	Dogmatična konstitucija Sacrosanctum Concilium – O svetem bogoslužju (1964).

2. Drugi dokumenti

DPP – DLP	Direttorio su pietà popolare (2002) – Direktorij o ljudskih pobožnostih (izide leta 2003).
KKK	Katekizem katoliške Cerkve, Ljubljana 1993.
LA – PU	Janez Pavel II., Lettera agli artisti – Pismo umetnikom, Cerkveni dokumenti 82, Ljubljana 1999.
MC – MČ	Pavel VI., Apostolska spodbuda Marialis cultus – O Marijinem češčenju, Ljubljana 1976.
NMI – ZNT	Janez Pavel II., Apostolsko pismo Nuovo millenio ineunte – Ob začetku novega tisočletja, Cerkveni dokumenti 91, Ljubljana 2001.

KAZALO

Anton Štrukelj, Rožni venec– molitev v srcu krščanskega življenja	5
Janez Pavel II., APOSTOLSKO PISMO ROŽNI VENEC DEVICE MARIJE	15
UVOD	15
1. pogl., Premišljevat i o Kristusu z Marijo	23
2. pogl., Kristusove skrivnosti - skrivnosti matere Marije	33
3. pogl., Meni je življenje Kristus	43
SKLEP	55
Kratice	61
Kazalo	61

Zbirka CERKVENI DOKUMENTI

1. Papeški govori v Mehiki. Poslanica škofov iz Pueble (1979)
2. Janez Pavel II., Okrožnica Človekov Odrešenik (1979)
3. Papež Janez Pavel II., Na Poljskem (1979)
4. Veselje in veličina življenja (1980)
5. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o katezezi (1980)
6. Janez Pavel II., Na Irskem in v ZDA (1980)
7. Janez Pavel II., Afriški govori (1980)
8. Janez Pavel II., Govor v UNESCO (1980)
9. Janez Pavel II., Sveti Benedikt (1981)
10. Janez Pavel II., Okrožnica o božjem usmiljenju (1981)
11. Janez Pavel II., V ZR Nemčiji (1981)
12. Janez Pavel II., Na daljnem Vzhodu (1981)
13. Janez Pavel II., Okrožnica o človeškem delu (1981)
14. Mednarodno leto prizadetih (1982)
15. Redovniki v Cerkvi (1982)
16. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o družini (1982)
17. Janez Pavel II., Sveto leto odrešenja (1983)
18. Duhovni poklici (1983)
19. Nemški in francoski škofje o miru (1984)
20. Janez Pavel II., V Avstriji (1984)
21. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o odrešenjskem trpljenju (1984)
22. Smernice za vzgojo človeške ljubezni (1984)
23. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o redovništvu (1984)
24. Navodilo o teologiji osvoboditve (1984)
25. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o pokori in spravi (1985)
26. Janez Pavel II., Apostolsko pismo vsem mladim sveta (1985)
27. Janez Pavel II., Okrožnica apostola Slovanov (1985)
28. Dostojanstvo človeka, Bioetika (1985)
29. VI. simpozij evropskih škofov (1986)
30. Škofovska sinoda: 20 let koncila (1986)
31. Navodila o krščanski svobodi in osvoboditvi (1986)
32. Janez Pavel II., Okrožnica o Svetem Duhu (1986)
33. Kristološka vprašanja (1987)
34. Janez Pavel II., Okrožnica o Odrešenikovi Materi (1987)
35. Ekleziološka vprašanja (1987)
36. Navodilo o daru življenja (1987)
37. Janez Pavel II., Okrožnica o skrbi za socialno vprašanje (1988)
38. Tisoč let krščanstva v Rusiji (1988)
39. Veselo oznanilo evangelija in vzgoja v veri (1989)
40. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o dostojanstvu žene (1989)
41. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o krščanskih laikih (1989)
42. Mir v pravičnosti (1989)
43. Škofje ZDA - Papeški svet: AIDS (1990)
44. O meditaciji: Študij cerkvenih očetov (1990)
45. Janez Pavel II., Okrožnica Ob stoletnici (1991)
46. Janez Pavel II., Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo (1991)
47. MSK: Kateheza odraslih v krščanski skupnosti (1991)

48. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Dal vam bom pastirjev (1992)
49. Škofovska sinoda o Evropi: Katoličani v Evropi (1992)
50. Papeški svet za družbeno obveščanje: Na pragu novih časov (1992)
51. Mednarodna teološka komisija: Eshatološka vprašanja (1993)
52. Janez Pavel II., Okrožnica Sijaj resnice (1994)
53. Ekumenski pravilnik (1994)
54. Janez Pavel II., Pismo družinam (1994)
55. Carlo Maria Martini, Cerkev in javna glasila (1994)
56. Direktorij za službo in življenje duhovnikov (1994)
57. Bratsko življenje v skupnosti (1994)
58. Janez Pavel II., Apostolsko pismo V zarji tretjega tisočletja (1995)
59. Cerkev in kultura (1995)
60. Janez Pavel II., Okrožnica Evangelij življenja (1995)
61. Komisija Pravičnost in mir pri SŠK, Izjave (1995)
62. Mednarodno leto žensk (1996)
63. Janez Pavel II., Okrožnica Da bi bili eno (1996)
64. Janez Pavel II., Govori v Sloveniji (1996)
65. Janez Pavel II., Posinodalna apost. spodbuda Posvečeno življenje (1996)
66. Papeški svet za družino, Človeška spolnost – resnica in pomen (1996)
67. Janez Pavel II., Govor na 50. generalni skupščini OZN (1996)
68. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Luč z Vzhoda (1996)
69. Papeški odbor za medn. evhar. kongrese: Evharistija in svoboda (1997)
70. Janez Pavel II., Papeški svet za družino, Zakrament sprave (1997)
71. Papeški svet za družino, Priprava na zakon (1997)
72. Papeški svet za družbeno obveščanje, Etika oglaševanja (1997)
73. CEI, Direktorij družinske pastorale za Cerkev v Italiji (1997)
74. Navodilo o sodelovanju laikov pri službi duhovnikov (1998)
75. Splošni pravilnik za katehezo (1998)
76. Novi duhovni poklici za novo Evropo (1998)
77. Spominjamo se: Premišljevanje o holokavstu (1998)
78. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Gospodov dan (1998)
79. Janez Pavel II., Skrivnost učlovečenja (1999)
80. Janez Pavel II., Okrožnica Vera in razum (1999)
81. CEI, Načrtovanje novih cerkva in Preureditev cerkva (1999)
82. Janez Pavel II., Pismo umetnikom (1999)
83. Papeški svet za laike, Dostojanstvo starejših ljudi (1999)
84. Janez Pavel II., Pismo starejšim (1999)
85. Papeški svet za kulturo, Za pastoralo kulture (2000)
86. Kongregacija za duhovščino, Duhovnik za tretje tisočletje (2000)
87. Papeška bilična komisija, Interpretacija Svetega pisma v Cerkvi (2000)
88. Papeški svet za past. zdravstvenih delavcev, Listina zdravstvenih delavcev (2000)
89. Papeški svet za družbeno obveščanje, Etika v družbenem obveščanju (2000)
90. Izjava socialne komisije francoskih škofov, Rehabilitirati politiko (2001)
91. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja (2001)
92. Kongregacija za nauk vere, Navodilo o molitvi za ozdravljenje (2001)
93. Papeški svet za družino, Zakon, družina in zunajzakonske skupnosti (2001)

94. Kongregacija za bogoslužje, Splošna ureditev rimskega misala (2002)
95. CEI, Kako oznanjati evangelij v svetu, ki se spreminja (2002)
96. Papeški svet za službeno obveščanje, Cerkev in internet (2002)
97. Papeška komisija za kulturne dobrine, Cerkev in kulturne dobrine (2002)
98. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Rožni venec device Marije (2002)

